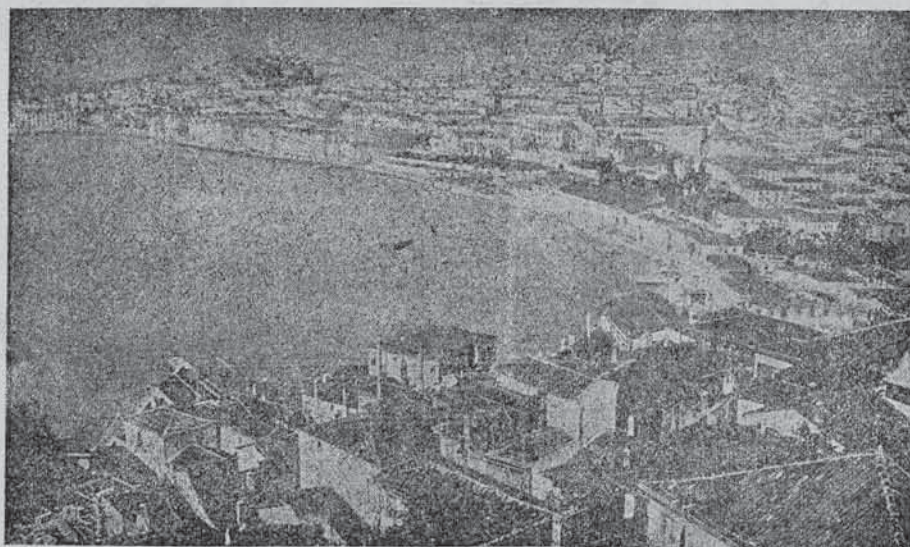

София, Българска и

София, мартъ 19

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

ВМЕСТО НА Б. З. И. БАНКА

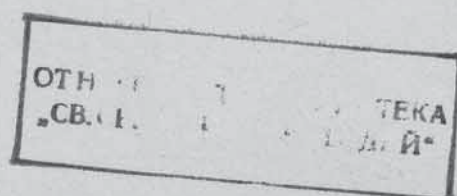

ГР. КАВАЛА

Съдържание:

1. Поглавникът — К. Хр. С.
2. Свободата иде пакъ — Ас. Каваевъ
3. Братята хървати — К. Хр. Сов.
4. Христо Матовъ — Ил.
5. 31 мартъ 1941 — Кр. Хр.
6. Хърватската държава — К.
7. Пѣсень на освободенитѣ — Пав. Спасовъ
8. Дим. Гошановъ — Л. Томовъ
9. Македония по сръбски свидетелства — Ст. Чилингиоровъ
10. Есенни сълзи — Кр. Илиевъ
11. Съобщения отъ Македония
12. Николай попъ Стефановъ
13. Положението.

КИЧЕВСКО БЛАГОТВОРИТЕЛНО БРАТСТВО—СОФИЯ

СКРЪБНА ВЕСТЬ

Настоятелството на братството съ прискърбие съобщава, че дългогодишния Братски членъ

ДУКО ТАСЕВЪ ЧЕРВЕНКОВЪ

87 годишенъ родомъ отъ с. Юдово
Кичевска околия

следъ дълго и мъчително боледуване
предаде Богу духъ на 14 мартъ т. г.

Сжщия бѣше отъ най-старитѣ революционери следъ освобождението на България въ Кичевската околия отъ 1880 до 1900 г. презъ което време е лежалъ въ крепостта Диарбекиръ въ Анадола.

Той бѣше страшилище за потиснитѣ и утеха за народа ни презъ сжщитѣ години.

МИРЪ НА ПРАХА МУ!

ИЛИНДЕНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

СКРЪБНА ВЕСТЬ

Настоятелството на Варненското д-во „Илинденъ“ съ прискърбие съобщава за смъртта на родолюбивия редовенъ членъ

ЛАЗАРЪ ХРИСТОВЪ НАНОВЪ

Роденъ презъ 1856 год. въ с. Мокрени,
Костурско

Тѣжнимъ за ненадейната кончина на винаги отзивчивия и преданъ мечтателъ за свободата на родното му легендарно борческо село.

МИРЪ НА ПРАХА МУ!

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЪ

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телеф. 2-19-32 — Чекова смѣтка 52-21

Абонаментъ 120 лв., за платилитѣ до 1. юни 100 лв., за Европа—200 лв., за Америка—2 долара. Отдѣленъ брой 12 лв.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвѣщение съ окръжно № 40,350 отъ 28. XI. 1923 г.

„ILINDEN“ — Illustrierte Zeitschrift — Pirotstrasse № 5 — Sofia, Bulgarien

ПОГЛАВНИКЪТЪ

Преди всичко великолепенъ титулъ: Поглавникъ — глава на главитѣ — главитѣ на първитѣ хора на братската Хърватска държава.

Прозорливъ, мждъръ, пламененъ патриотъ, високопросвѣтенъ знаменосецъ на народни идеали, идеализиращъ добродетелитѣ на хърватския народъ, предубѣденъ въ неговитѣ творчески способности, славославящъ славата на праотцитѣ си,

предвидливъ, държавникъ отъ I величина, още отъ първия день, въ който отечеството му встѣпи въ троеименното кралство, се отнесе съ недовѣрие и постоянно предупреждаваше по-възрастнитѣ отъ него първенци да се не поддаватъ на хитринитѣ на сърбитѣ, защото сърбинъ и искреностъ сж 2 изключващи се понятия, че сърбинътъ е свѣтвовно признато творение отъ лукаваго.

Не му вѣрваха: културни, кротки, благовъзпитани хора, тѣ мислѣха, че съ мирни срѣдства, по парламентаренъ редъ ще може да се устрои новата общославянска държава — съ общи усилия, съ предимства отъ всѣкакво естество за населяващитѣ я народи.

Това продължи до като добродушниятъ вождъ на селската хърватска маса, добилъ известностъ съ търпението и съ тактиката си, съ саркастичното си осжждане намѣренията на похитителитѣ на народностното хърватско довѣрие чрезъ афоризма за „криво закопаната джилетка“ — докато той — Степанъ Радичъ — и най-вѣрнитѣ му сподвижници Павле Радичъ, Дръ Басаричекъ. . . не облѣха съ кръвта си подоветѣ на скупщината въ присѣствието на елита на срѣбщината.

Пуниша Радичъ привидно и срама ради мина отъ едната презъ другата врата на затвора и бѣ провъзгласенъ националенъ герой, съ пълно злорадство отъ краля до говедаря — хърватската съпротива се счете окончателно сразена, провалена.

6¹/₂ м. по-късно—6. I. 1929 г.—„освободителътъ“ кралъ се изпречи на авансцената въ нова тога — диктаторската — и почна да проявява „свободолюбивитѣ“ си похвати.

Дръ Анте Павеличъ, неговитѣ първи подрѣжници—Дръ Миланъ Шуфлай, Кватерникъ — бѣха вече освѣтили основитѣ на новата революционна организация — на усташитѣ. Скоро гордостта на хърватския народъ, свѣтвовно известниятъ ученъ Дръ Шуфлай бѣ първата жертва на великосрѣбската тактика. Сждбата му бѣ сподѣлена отъ достойни негови братя — и, сжщо както Македония, и Хърватско потѣна въ трауръ.

Предвидливиятъ Поглавникъ преди това още трѣбваше да напустне родна страна — и отвѣнъ да подеме борбата, да създаде условия за окончателното освобождение на скжпата хърватска земя — понизена, сразена, поробена.

Втората половина на м. май 1929 г. На софийската гара невиджано множество се вълнува и очаква великъ гостъ. Кой отъ посрещачитѣ е предполагалъ, че се устройва славенъ приемъ не само на възторжения защитникъ на българската младежъ отъ известния Скопски процесъ, но и на бждеция държавенъ глава на храбрата братска страна?

Внушение ли свише, прозрение ли божествено бѣ довело елита на българското общество тукъ!

Отъ балкона на хотелъ „Юнионъ паласъ“ предъ претѣпканъ съ граждани площадъ прогр-

мѣ мощниятъ говоръ на племенния революционеръ, призоваващъ македонския българинъ къмъ борба люта и безпощадна, борба взаимна, братска противъ най ужасния режимъ, какъвто свѣтътъ познава.

Думитъ му, пророчества сжи, една следъ друга се забиватъ въ наболѣли сърдца. Тукъ тѣ сж най-добре разбрани, тукъ тѣ се най-силно отекватъ.

Резултатътъ е известенъ — свещенъ съюзъ между двѣтъ истинно славянски, вѣрно братски революционни организации а, взаимната тѣхна борба—обезглавяването на стоглавата хидра и разнищването на „великата Югославия“.

По рождение, по призвание и подготовка народенъ възродителъ, Д-ръ Анте Павеличъ поставя усташката организация на здрави основи. Спечелилъ обаянието на народа си, трѣпнещъ като него да се види най-после волень господарь на родна земя, хърватинътъ му се отдаде вседушевно, все-сърдечно.

Сърбинътъ — господарь, който бѣ спечелилъ общото презрение въ цѣло хърватско, не можа да проникне въ естеството на новата организация и тя се разпострѣ изъ всички срѣди — въ села и градове, на полето и нивата, въ фабрики и работилници, въ канцеларии и учреждения — на всѣкъжде—и почна да разяжда натрапническата власть

вътре въ страната, да кове бждещата хърватска самостоятелност и вънъ отъ нея, всрѣдъ тѣзи, които бѣха вече раздрусали приспанитъ отъ Версай съвести.

Благородникъ, съ белегъ на челото си вождь, внушителенъ, добилъ довѣрието на първостепеннитъ държавници отъ околнитъ на хърватско страни, бждещиятъ държавенъ глава е въ договорни отношения отъ името и за смѣтка на страдалната си земя, та при даденъ моментъ да може тя да стѣпне здраво на краката си, да развѣе знаме и да възвеличи своята свобода, да срине сръбско иго черно.

И по Божие повеление тоя день дойде и възкрѣсна новата хърватска държава.

10. IV. 1941 год. Една година отъ като просия свободата върху Хърватския братски народъ.

Нека бжде тя честита.

Богъ благослови дѣлото на предания народенъ вождь.

Той записа вече името си въ страницитъ на историята.

Ние, илинденци, нека му пожелаемъ здраве и дългоденствие, за да заздрави окончателно подетото дѣло, за да се радва той и народътъ му на плода на понесенитъ отъ него жертви и страдания

[К. Хр. С.

СВОБОДАТА ИДЕ ПАКЪ

Защо звѣнтятъ, звѣнтятъ — безъ спиртъ
камбанитъ по цѣлий градъ —
и до възбогъ — въ небесна ширъ,
Защо се вий орелъ крилатъ?

Защо и Вардарътъ пѣнливъ,
избистрилъ пѣюща вълна,
се спуща — веселъ и игривъ —
по-бързо въ тучни равнини?

Защо е този лудъ възторгъ,
деца и старци заплѣнилъ —
и бациниятъ погледъ строгъ,
защо е тѣй смеченъ и милъ?

И — все разтворени врата —
и все окжсани градини!...
Кжде сж хората отъ тамъ,
кжде сж люлекитъ сини?

Не питай!... Кой пита, защо
изхвъркватъ птичкитъ въ зори,
щомъ слънцето срази нощта —
далечъ задъ дремнали гори?...

Кой пита малкото дете,
Защо лудѣй, защо търчи —
щомъ майчиниятъ гласъ заплѣй
и стѣпка бащина се чуй?

По тия улици — преди
безлюдни, млѣкнали, въ тъми —
и тия хиляди, въ гърди
таили мжка самъ сами,

днесъ викатъ, пѣятъ и гърмятъ
свободно въ своя роденъ край —
камбанитъ имъ въ хоръ звѣнтятъ
и носятъ пѣсенъта безъ край —

да чуй орелъ отъ висини —
какъ волно звѣнъ е зазвѣнилъ,
да чуй и Вардаръ — въ далечини
изливалъ толкова сълзи —

Че презъ обкичения прагъ,
на всѣкоя засмѣна кжца —
днесъ свободата иде пакъ —
и българский войникъ се връща.

Скопие, май 1941.

Асенъ Каваевъ

БРАТЯТА ХЪРВАТИ

До преди няколко месеца се пръскаше из цялия свят една неистина — южните славяни не представлявали отделни народи, а били племена от един и същи народ — югославянския. Само интелигенцията, журналистите, държавниците били тѣзи, които сж дѣлили мегданъ на общия югославянски теренъ — народитѣ били все едни и сжщи — енокръвни братя, съ общъ езикъ, нрави и обичаи, еднаква психология, еднаква вѣра, едно и сжщо вѣрую — национално и политическо — еднакъвъ строй и поминѣкъ — въобще всичко еднакво — да има само кой да срине границитѣ, за да избухне една велика югославянска държава, отъ която свѣтъ да затрепери.

Заблуждавайки по тоя начинъ обществата, покойниятъ кралъ Александъръ лично провеждаше една политика, която целѣше посърбяването на покоренитѣ хървати, българи, словенци и черногорци и създаването на една велика Сърбия — „Пиемонта на славянството“, както тѣ проектираха съ своята изкълчена фантазия, съ предназначение въ недалечно бъдеще да обхване и околнитѣ славяни и да ги посърби съ сръбства, каквито само сръбската инквизиция е способна да изобрети.

Не съ това ли намѣрение презъ 1929 год. — б. л. — създаденото съ толкова надежди и ожидания, съ толкова извѣртания и неискренности Кралство на Сърби, Хървати и Словенци рухна като картонена кутия и вмѣсто него се издигна „Югославия“, но все тѣй лъжлива и неискрена?

За насъ българитѣ отъ Македония и Западнитѣ покрайнини и дума не можеше да става да бждемъ признати и зачитани — ние бѣхме чисто и просто заробени — отъ вѣкове сърбитѣ сж така стрѣвни за българска кръвъ — но сжщото и по-тежко бѣ положението на хървати и словенци, прекарвали вѣкове свободенъ животъ. Съ своята хилядогодишна култура, тѣ бѣха се издигнали до едно ниво, което сърбитѣ не могатъ да достигнатъ и следъ стотици години!

Само отъ желание за свое собствено доуправление, чувствавайки нужда да изнесатъ предъ свѣта способноститѣ, съ които Богъ тѣ щедро ги е надарилъ, тѣ вдигнаха оржие противъ пропадащата чужда властъ и се наредиха редомъ съ сърбитѣ, които считаха за свои сродни братя — съвмѣстно да създадатъ нѣщо по-стабилно, по-велико.

Вѣрвайки че следъ изпитанитѣ презъ войната страдания сърбинѣтъ — влѣкъ заедно съ наметнатото чуждо рухо е промѣнилъ и своя нравъ, предъ лъжливитѣ му клетви, предъ крокодилскитѣ му сълзи за вѣковна вѣрностъ и преданостъ, за искрено, честно сътрудничество, хърватитѣ се вмѣкнаха въ поставената имъ клетка.

Добродушни, вѣрующи християни, тѣ не почерпиха поука поне отъ страданията, които изпитахме ние бѣлгритѣ отъ сръбската неискреностъ.

Отъ незапомнени времена българитѣ сж били препятствувани въ своето развитие отъ сърбитѣ, но нещастията, които изпитаха отъ тѣхъ отъ Балканската война насамъ — нека покриемъ съ забвение 1885 г., нека оставимъ на страна 1833 — сж неописуеми. Всички козни, кроени по нашъ адресъ, бѣха чисто тѣхно дѣло, въпрѣки, че понѣ-

кога, когато нуждата имъ налагаше да се покажатъ предъ свѣта, въ прегръдкитѣ си се мжчеха да ни удушатъ.

Всрѣдъ бѣсното сърбиянско витийство еднакво страдаха и понасяха всички преследвания и унижения всички поробени. Считайки себе си хора отъ I разредъ, цѣлъ $\frac{1}{4}$ вѣкъ тѣ еднаква онеправ-

Д-ръ Янте Старчевичъ, баша на Хърватското отечество, роденъ у Лика 1823 г. — починалъ 1896 г. Паметникътъ му въ с. Шестине до Загребъ — смѣтанъ като националенъ паметникъ.

даваха всички. На едни тѣ не признаха права на сжществуване, не позволиха и името имъ даже да се спомене, а хървати и словенци на всѣка стѣпка заставяха да имъ се покланятъ като на освободители, като на превъзходящи ги въ всѣко отношение свои по-старши братя.

Надменността и изневѣрата, нахалното позьорство на сърбитѣ еднакво възмущаваше и хървати и словенци.

Съ своето характерно славянско чистосърдечие, поклонници на максимата, че силата на славянитѣ зависи отъ тѣхната слога, хърватитѣ чистосърдечно, безъ задни мисли, искрено бѣха подали здрава дѣсница на сърбитѣ, но последнитѣ изкористиха тѣхното довѣрие и пожелаха да пречупятъ дѣсницата имъ, за да се изкачатъ върху

тѣхната снага и да изградятъ своето собствено величие.

Неспособни, обаче, за каквото и да е държавно-политическо творчество, слѣпо ръководени отъ първитѣ свои хора — професори, държавници, духовенство, учительство и офицерство — надхвани съ злоба и презрѣние къмъ вѣрнопо-данигѣ имъ заробеници, предъ сѣрбитѣ се откри океанъ отъ блага и, поклонници, каквито бѣха на нѣкогашния принципъ на загиналата отоманска империя — царскиятъ имотъ море е, който отъ него не пие — свиня е — нахвърлиха се въ тоя океанъ и залокаха безконтролно, безмилостно, та настроиха всичко противъ себе си и отъ Югославия създадоха едно Вавилонско стѣлпотверение, подъ развалинитѣ на което прѣвъ зигина главниятъ ръководителъ на гниющата държава. Кръвта, която той собственоръчно бѣ пролѣлъ, невиннитѣ жертви, които по лична негова поръчка бѣха загинали, извикаха проклятието на милостивия Богъ и то падна върху главата му, върху главата на собственитѣ негови деца и на привърженицитѣ му. Само проклятието, което се изсипа върху поробителитѣ на южна Македония и западна Тракия може да конкурира съ това, на което свѣтътъ днесъ е свидетелъ — побѣснѣли, сѣрбитѣ единъ другъ се глождатъ и довършватъ това, което стихията бѣ отминала.

Общиятъ врагъ бѣ създадѣ общи усилия за взаимно освобождение отъ кошмаренъ призракъ.

Не му е мѣстото тукъ да се нижатъ перипетитѣ, презъ които минаха взаимнитѣ и поотдѣлно воденитѣ борби на българи и хървати за избавление отъ общото иго.

Взаимното сътрудничество и уважението между насъ и хървати не започва своето лѣточисление отъ 1919 год. насамъ. Много по-отдавна, отъ преди вѣкове тѣ сж си подпомагали, подкрепяли се единъ другъ.

Историята не помни моменти, въ които еднитѣ да сж ратували противъ другитѣ, тогава когато сѣрбитѣ въ неутолимия свой ламтежъ за чужда земя винаги сж поставяли прѣти въ колесницитѣ на еднитѣ и на другитѣ. И заради това може би омразата на хървати противъ сѣрби, на българи противъ сѣрби е била толкова силна, толкова властна.

Преди войнитѣ още, минавайки презъ сръбска територия, всѣки българинъ е прекарвалъ мъчителни часове, и е гледалъ по-скоро да се измъкне отъ неприветливата страна. Не единъ отъ насъ е скърбѣлъ, че нѣмаме непосредственъ допиръ съ хърватитѣ, колкото поне единъ желѣзенъ пѣтъ да мине, та да не сж мъченията и страха и зпитванъ отъ минаващитѣ презъ сръбска територия българи: не единъ българинъ е билъ свалѣнъ отъ влака и е изчезвалъ безследно!

Влѣземъ ли, обаче, въ братската хърватска земя, лицето ни се проведрява, душата ни се облекчава: Виждаме свои искрени, добродушни братя — кротки, благи отношения на славянинъ къмъ славянинъ, на братъ къмъ братъ.

Аудиториитѣ на университетитѣ въ Хърватско още въ турско време сж се посещавали отъ студенти — българи, тогава когато почти нито единъ българинъ не стѣпваше въ Бѣлградъ, макаръ и да е той по-близо и по евтинъ отъ Загребъ.

Започна се прелюдията на българското осво-

бождение — руско-турката война — и хърватитѣ запѣха: — „У бугарской кръвь се лие, Окол' Плевне, и Софие“.

Засия слънцето на свободата върху бѣлг. земя и цѣло Хърватско се облѣ отъ радост, тогава когато въ Сѣрбия се създадоха какви ли не козни противъ новата бѣлг. държава и ѝ се отнеха ценни бѣлг. кѣтове.

Почувствува се нужда отъ пионери изъ всичкитѣ области на току що освободена Бѣлг. рия и братята хървати ни се притекоха на помощъ. Цѣли поколения вложиха живителна струя въ бѣлг. кръвь. Редъ семейни хърватски имена днесъ красятъ бѣлгарската фамилна номенклатура. Много по-отрано, преди 80 год. още, бѣлг. характеръ на Макед. изпъкна предъ свѣта чрезъ „Сборника отъ народни пѣсни“ на знаменититѣ братя Миладинови. Услугата на хърватина Архиепископъ Щросмайеръ състои не само въ създаване материална подкрепа за излизането на бѣлг. свѣтъ на тоя сборникъ, но още по ценната му заслуга състои въ импулса, който той имъ е далъ да продължатъ почнатото дѣло и въ дипломатическата подкрепа, която е упражнилъ за избавление отъ затвора въ Цариградъ на арестуванитѣ братя.

Чие бѣлгарско сѣрдце не е било стопляно отъ симпатитѣ на милитѣ братя хървати, изразявани при най-разнородни случаи на тѣжа и радостъ, на преуспѣване и злокоба за бѣлгарина?

И на любовта имъ съ любовъ се е отговаряло винаги и отъ бѣлгарска страна.

Когато на 10 IV м. г. се разбра за освобождението на хърватитѣ, за създаването на новата Хърватска държава, всѣко бѣлг. лице просия отъ радостъ, всѣко бѣлгарско сѣрдце възликува и взе пълно участие въ тържеството на хърватската правда, и това стана не само вследствие свободата, която озари и насъ, поробенитѣ българи, не само защото се унищожи общия кошмаръ, който тровѣше еднакво душата на хървати и българи и причиняваше имъ безпокойни нощи, не само по взаимна симпатия, но и поради това, че бѣлгаринътъ вижда въ истинския свой братъ — хърватина, единъ негласенъ съюзникъ, вѣченъ, беззаветенъ сътрудникъ, на чиято подкрепа ще може да се уповава въ добри и въ лоши дни и на когото може да гарантира бездоговорно вѣчна и искрена любовъ, беззаветна привързаностъ и вседушевна преданостъ.

Взаимна радостъ и гордостъ, взаимни пожелания за вѣчно преуспѣване на предопредѣленитѣ, на благословенитѣ отъ Бога братски славянски родове!

И заради това илиеденци, които цѣли 5 десетилѣтия се борятъ заради своята свобода, и които твърде добре ценятъ мъжитѣ и страданията на братъ — хърватинъ, неговото прераждане, неговия вторъ животъ, днесъ могатъ да извикатъ отъ всичкото си сѣрдце и душа:

— Да пребже въ вѣковетѣ великата Хърватска държава.

Честита да бжде тѣхната свобода!

Да живѣе и да се радва на неувѣхващъ, успѣхъ обединена Бѣлгария!

К. Хр. Сов.

ХРИСТО МАТОВЪ

На 10 II. 1922 г., следъ 4 годишни страдания вследствие разбититѣ народни идеали, се помина въ София въ своята 53 годигна възраст първенецътъ на Македония, идеологътъ на борбата на македонския българинъ, Христо Матовъ отъ Струга.

Високопросвѣтенъ, идеалистъ въ пълната смисълъ на думата, бистъръ умъ, съ дълбоко проникновение борецъ, скромнъ до аскетизмъ, Хр. Матовъ не изпъчи гърди въ нито едно събрание, не позира предъ никого, но пламененъ патриотъ, какъвто бѣше, огънятъ, който горѣше въ гърдитѣ му, стопляше всички, които го познаваха, и всички го издигнаха на първо мѣсто, та стана апологетъ на свѣтлото народно начинание.

Филологъ по специалностъ, надаренъ съ всичкитѣ способности на изследователъ, Хр. М. имаше възможностъ да се зарови въ македонския лабиринтъ отъ народни умотворения и фолклоръ, да извлече всичкитѣ особености на разнитѣ диалекти въ страната и да допринесе за обяснение и доизграждане на филологическата ни наука, но преданъ всецѣло на революционнитѣ борби, той се отрече отъ своето предназначение и грабна върху слабия свой организъмъ кръста на революционера, който го възвеличи и повали въ гроба.

Близъкъ, задушевенъ приятелъ на Даме, Пере и кому ли не още, Хр. Матовъ е единъ отъ строителитѣ на величествената македонска революционна сграда.

По неговъ примѣръ, по примѣра на македонскитѣ първоучители, цѣлиятъ народъ прегърна революционната идея и вифна огънь, който очуди свѣта.

Хр. Матовъ е родоначалникътъ на идеята за създаване на революционни чети съ агитационно предназначение. Селската милиция въ Македония, която изигра такава роля за подготвяне маситѣ въ военното изкуство, тоже нему се дължи.

Неговитѣ ученици, интелигенцията въобще, бѣха го издигнали до положението на върховенъ жрецъ въ свещения отечественъ олтаръ и всички до него се допитваха, всички изпълняваха неговитѣ съвети.

Обрекълъ се всецѣло въ служба на отечественитѣ идеали, за Хр. М. бѣха непонятни страха и бездѣлието. Свинскъ сжшински, на 3 пжти той е хвърлянъ въ затвора, но дума отъ устата му не се отрони относно тайнитѣ на организацията.

Мълчаливъ по природа, разсудливъ мислителъ и деенъ ръководителъ, той написа не една идеологична книга върху организираната борба на македонскитѣ българи: Основитѣ на В. М. О. Р. О.; Възстанически действия; Отговоръ на Янко Сакжзовъ; Отговоръ на Кр. Раковски; Що бѣхме, що сме и т. н.

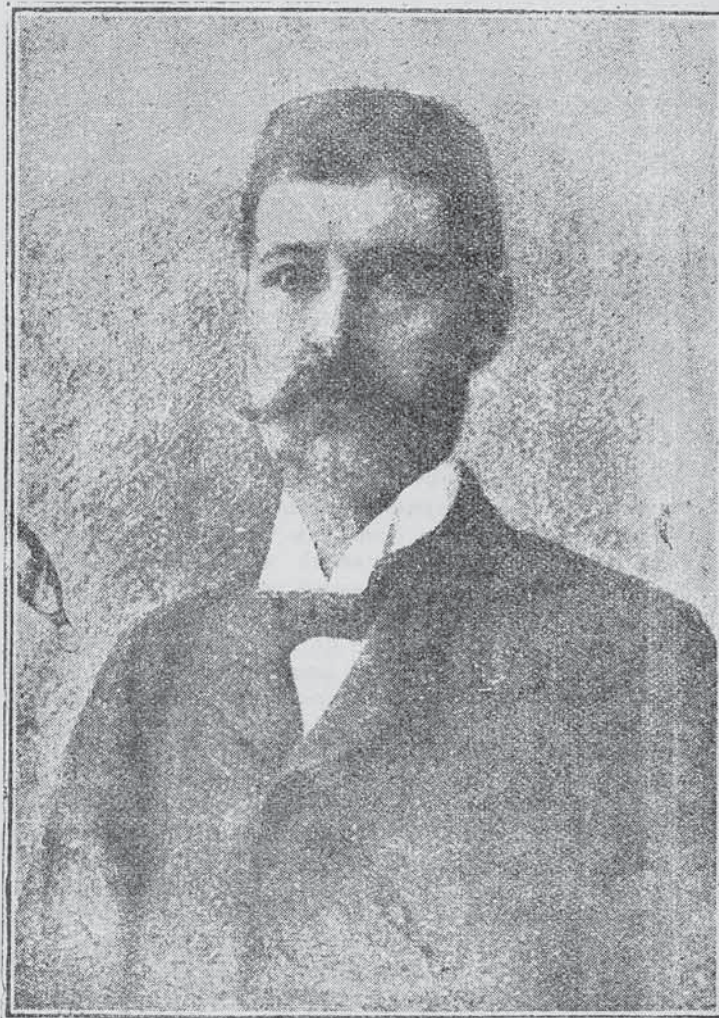
Вдѣхновенъ поклонникъ на величието на родъ и родина, въ своитѣ нощни съзерцания той не веднажъ изпѣ въ стихове любовта си къмъ земята, която го бѣ родила.

Преданъ до фанатизмъ на народната борба, предъ неговото умозрение ясно се очертаваше сиянието, което свободата носѣше съ себе като даръ за страдания и мжки, на вѣрно, беззаветно-служашитѣ синове и дѣщери на Македония.

Великата 1903 г. съ своя Илинденъ, така жестоко отмѣстенъ, не разочарова нито единъ отъ останалитѣ живи борци — борбата продължи по-

организирано, по-пламенно и видовиятъ день приближаваше.

Като на задграниченъ представителъ на В. М. О. Р. О. на Хр. М. бѣ изказвано необичайно внимание, и бѣ посрещанъ съ страхопочитание — толкова внушителна бѣ неговата фигура. Думитѣ му плави, тежки, разсудливи се поглъщаха като божествено откровение.

1912 год., възпламенила цѣлия български народъ изъ всичкитѣ краища на свѣта, запали и спокойния духъ на Матова и той съ тремавитѣ свои крака, съ недотамъ цвѣтущото свое здраве, наметна раницата и тръгна доброволецъ на полето на честта, заедно съ тѣзи, които той възпламеняваше.

Катастрофата отъ 1918 г. изтощи окончателно неговия изнуренъ организъмъ. Тежки душевни страдания го отдѣлиха отъ свѣта и сложиха край на буйно прекарания животъ на дееца философъ.

Да се проучи неговата дейностъ, то би значило да се обрисова въ всичкитѣ тайни, въ цѣлото величие освободителното движение на македонския българинъ — да се даде цѣлостна представа на величавото дѣло.

Македония навѣки ще слави дѣца за нейната свобода — Христо Матовъ. Поклонъ! Ил.

31 МАРТЪ 1941 ГОД.

7 септември 1940 г. донесе видимото доказателство, че настъпва времето за съкрушение веригите наложени на българския народ въ Ньои. И последваха дни на радост и веселие, дни на пълна въра за цѣлостно възтържествуване на българската правда. Цѣла южна Добруджа поетапно се присъедини къмъ майката-отечество и това обнадехи и останалите поробени краища, че наближава и тяхния часъ за освобождение отъ чуждо иго. Есенните месеци протекоха въ твърде отдавна неизпитвани тържества за цѣлия бълг. народъ и въ признания отъ свои и чужди, отъ близки и далечни, отъ малки и голѣми за законното въздаване правдата на онеправдания българинъ.

Ударътъ при Нарвикъ и Дюнкеркъ, тъй свѣтквично проведенъ, бѣ действувалъ отрезвително върху гробокопателите на Европа.

„Божията сила“, обезвредила и наложила справедливото свое наказание върху последните, бѣ почнала да насочва своя гнѣвъ къмъ нечестивите духове изъ нашето най-близко съседство.

Цѣлиятъ български народъ съ ожидание очаква близката развязка. И трѣпне въ надеждень страхъ за настъпващото велико събитие.

Зимата протече въ посрещане и изпращане агентите на владѣтелката на океаните и материците, чиято история не помнѣла пораженията, чиято дипломация била въ състояние живо и мъртво да впрѣга въ своята колесница, да създаде отъ хилавата наша югозападна съседка „здравъ трѣнъ въ петата на осъта“ — въобще чудеса да извърши, но да не даде да се накърни ни на косъмъ величието ѝ — на необятната по просторъ и народни маси велика преобразителка на свѣтовния строй, енигмата, загадката, която ни предлагала цѣлостно задоволяване на въковните ни аспирации — до устието на Дунава.

Възползувани отъ тѣзи похождения, заинтересуваните материално чужди агенти вършеха своето подмолно действие — да разколебаятъ единството на бълг. народъ, да оправдаятъ сръдствата, които щедро имъ се предлагала.

Но, здравъ какъвто е народниятъ ни усѣтъ, върующъ въ пресвѣтлия промисълъ на своите върховни ръководители и очакващъ пролѣтъта съ всички ожидания за благословенъ трудъ, за още по-благословенъ плодъ, българинътъ внимателно проследи пътя на своя пръвъ министъръ до Виена.

1 мартъ. Тържествена обстановка. Поруганата до вчера България навлиза въ чертога на тройния съюзъ. И радостъ, неземна, извънчайна радостъ, облада всички български сръди: отпушваше се окончателно баражътъ, който бѣ задрѣстилъ наслоените мизии застрашаващи съществуването на българския народъ. Озонира се атмосферата и почна по леко да се диша, по далеко да се вижда и да се чувствува настъпващия свѣтълъ часъ. Възсия бълг. душа, възтържествува българската правда и се устрои на носителите на новия редъ на нѣщата, на новото устройство на свѣта не бивало посрещане.

Кой внуши на нашия селянинъ да постила съ цвѣта и килими пътя на станалата легендарна по силата, по безстрашието, по дисциплината и по гърметвичното поразяване на противника си войска:

Кой пръвъ извика „Осана сину Давидову“ на новия Месия — Хитлеръ?

Истински върующъ християнинъ, безрезервно свързалъ съдбата си съ съдбата на великия народъ — мъченикъ, спонтанно, отъ никого невнушено, българинътъ широко разкри своето сърдце и съ топлината му стопли душите на идващите му въ помощъ воини и створи своите бѣчви съ вино и ракия, своите хамбари, чеизите на своите дѣщери и ги предложи щедро и съ пълна радостъ предъ синовете на тѣзи, които 25 год. по-рано изъ планини и усои на Балк. полуостровъ рамо до рамо съ нашите борци лѣха кръвта си заради свободата на поробенъ нашъ братъ.

А посрещаните, срещани всъду съ куршумъ и неприязнь, чудятъ се и маятъ и не върватъ на очите си. Цѣло шедствие, непредвиджано нито очаквано шедствие се открива предъ тяхъ изъ цѣлата българска земя — земята на свободната българска държава, земята на новосвободените българи — съвсемъ еднакво, типично посрещане, изразяващо еднородния характеръ на свободни и що туку освободени български земи.

Сжщо както презъ есенята на 1912 г. Бълг. майка посрещаше и изпращаше на полето на честта не германски воини, не германци отъ чиято речъ нито дума не проумѣва, но изпращаше като че ли свои родни чада, съ всичкото трѣпнене и любовъ на майчина преданостъ и нѣга, съ всичката благословия и молитви за благополучно, за безболезнено, безжертвено изнасяне изпълнението на свещената мисия.

И отъ тогава и до днесъ, кждето и да се яви германски воинъ — по единично или полъ команда — една и сжща радостъ възбужда, едно и сжщо приветствие му се отправя по села и градове, по колиби и паланки — въ цѣлата бълг. земя — отъ всеки българинъ, посрещани така, както се посреща истински роденъ братъ съ пълно внимание, съ съдействие най-разнородно — споредъ случая и нуждата. Не се намѣри домъ, който да не му предложи подслонъ. нито софра, която да не го е посрещнала като най-скѣпъ гостъ.

Допитване народно съ 100 процентово гласуване въ полза на старото, на неизмѣнното братство, къмъ изпитанъ, къмъ въренъ съюзникъ.

И тѣ, героите, които четатъ по лицата ни не нѣкаква престорена учтивостъ, а пълна, всесърдечна преданостъ, сияятъ отъ радостъ и се чувствуватъ въ малката страна като у дома си, всрѣдъ свои близки, всрѣдъ свои братя, отъ чието сърдце се изтрѣгва единъ зовъ, една и сжща молитва:

„Ей Господи Боже! Возвеличилъ мя еси, възрадвамъ еси сърдце мое зѣло! Благослови, Боже, начинание воиномъ Своимъ . . .“

Това сж молитвите, които се носятъ отъ черква въ черква отъ цѣлия български клиръ и Богъ чу молитвата ни — 40 деня само следъ 1 мартъ врагътъ бѣ сразенъ и настана радостъ и спасение изъ цѣлата поробена страна.

Да бжде благословенъ 1 мартъ! 1 мартъ — нова ера въ историята на българския народъ!

К. Хр.

ХЪРВАТСКАТА ДЪРЖАВА

Плодъ на героични усилия, новата Хърватска държава обхваща областитѣ — Хърватско, Славония, Сремъ, Босна, Херцеговина и по-големата частъ отъ Далмация.

Едната частъ отъ земята му — по-големата — е разположена върху Балкана, другата — въ Сръдна Европа, та Хърватско се смѣта за съединително звено между тѣзи две европейски части.

Българскиятъ послѣникъ г-нъ Мечкаровъ полага вѣнецъ върху гроба на незнайния воинъ въ Загребъ

При една площъ отъ 115,115 кв. километра населението на Хърватско възлиза на 7,000,000 отъ които съгласно официалнитѣ данн —

хървати	5,200,000
сърби	1,548 400
нѣмци	145,500
унгарци	70,000
словенци	37,000
чехо-словаки	44,000
разни	35,442
Всичко	7,080,342

Голѣми хърватски поселения сж се настанили въ Северна и Южна Америка — 925,000, въ Сърбия и Черна гора живѣятъ 280,000, въ Банатъ, Бачка и Бараня — 118,725, въ Словения 18,823, изъ останалитѣ части на Европа 385,000 или въ чужбина живѣятъ 1,727,548 хървати.

Хърватитѣ броятъ всичко 6,927,548. Така че всѣки шести хърватинъ живѣе вѣнъ отъ Хърватската държава.

Грамадната частъ отъ хърватитѣ изповѣдватъ католическа религия, а тѣзи въ Босна и херцеговина сж мохамедани, но сж еднакво народностно съзнание както своитѣ братя католици. Както насъ българитѣ и хърватитѣ сж селски народъ. 83% отъ населението се занимава съ земѣделие, скотовѣдство и рибарство.

Индустрията е достигнала завидно положение. — тя заема първо мѣсто на Балканитѣ — при все, че презъ цѣлия сръбски режимъ тя е била само спъвана. 7.04% отъ населението намира своето препитание отъ индустрията. Както Македония така и Хърватско е било само обектъ за обирание, и въ периода отъ сръбското владение страната почти не е проявила нѣкаквъ напредѣкъ. Но хърватитѣ притежаватъ добродетели, които свободата ще подтикне къмъ бързъ и осязателенъ подемъ.

Подобно на Германия и Италия въ Хърватско сжществувала само една партия — усташката, въ която масово се прелѣ биешата най-голема селска хърватска партия. Началата, върху които почива усташеството, представляватъ конституцията на усташката държава.

„Хърватскиятъ народъ е самостоятелна народностна единица. Той е народъ самъ по себе си и въ народностно отношение не е приличенъ съ никой другъ народъ, нито е частъ или племе отъ който и да е било другъ народъ (обратно на сръбската теза) и хърватитѣ могатъ свободно да се развиватъ и да бждатъ щастливи само въ своя независима хърватска държава“ — четемъ въ уставнитѣ положения на усташкото движение и по-нататѣкъ:

„Въ хърватскитѣ държавни работи не може да решава никой, който по произходъ и кръвъ не е членъ на Хърватския народъ“.

„Селянитѣ сж основата и извора на всѣки животъ и като такива тѣ сж носители на всѣка държавна властъ въ хърватската държава“.

„Природнитѣ богатства на Хърватско, горитѣ, рудитѣ му не могатъ да бждатъ предметъ на частно владение и търговия“.

„Земята е собственостъ на тоя, който я обработва самъ съ своето семейство“.

„Основата на всѣка ценностъ е трудътъ, живота на всѣко право е дългътъ“.

Закърмено въ тѣзи святи догми, усташкото движение създаде новата своя държава — съ тѣхъ тя ще се възвеличава съ всѣки новъ день.

К.

Пѣсень на освободенитѣ

Ние бѣхме сами въ дълголѣтната нощъ,
ние плахо опипвахме съ ледени прѣсти.
И надъ насъ се понасяха възгласи ядни и мощни,
и за насъ бѣ погребанъ Христосъ, —

и не бѣ Той възкрѣсналъ.

То бѣ ужасъ надъ насъ. То бѣ пленъ и пожаръ,
бѣха сълзи сподавени и надежди убити,
бѣха вопли безъ отгласъ и стонове жарящи,
бѣха въ рани ржцетѣ, ослѣпѣли очитѣ ни.
Както въ приказка стара чакахме ний

да пристигне юнакъ съсъ звезда на челото,
своя свилень байракъ той предъ насъ да развие
и съсъ диплена сабя да смаже теглото.
Ние чакахме дълго, дочакахме день,
та дойде и юнакътъ — и хиляди братя.
Бѣ Великдень за насъ и ще бжде тозъ день
и навѣки великъ и тържественъ въ сърдцата ни.
Бѣ погребанъ Христосъ.
Но най-после възкрѣсна.
И споходи ни вихъръ и стана знамение кръстно.

Павелъ Спасовъ

Димитър Гощанов

Роден е в 1876 година в с. Крушово (Сърски Демир-Хисар), дето е получил първоначалното образование. След свършване на селското училище той продължава учението си в Сърското средно педагогическо училище, отдето после продължава в Самоковската духовна семинария, която завършва и учителствува в с. Старчища (Неврокопск). Не много след това щедър благодетел го изпраща в Лозана, дето завършва юридическия факултет. Надхван още от детинство с освободителните идеи на родината, живял в близко единение с тях в Дупница

и Самоков, — поточит на революцията по нейния път от България към Македония — след свършване на образованието си в 1900 г. той тръгва за Македония и постъпва като учител в Сърското педагогическо училище, дето скоро става един от преданите служители на революц. дѣло. Обаче зачестилите афериско го подгонват и той, макар и нѣжна душа и некален за суров живот на горско дѣло, един ден (септември 1902 г.) напуска Сърес, за да не попадне в занданите на Беазь Куле, и в с. Дол. Фрацани се присъединява към сѣрската чета на Мих. Чаков, с когото ходи до февруарий 1903 година. Нуждите на дѣлото скоро го повикват да ръководи като районен войвода Драмския район и той, придружен между другите от опитния в хайдушкото дѣло Мито Кжшиналията, заминава за Драмско. Това е времето на най трѣскавата революционна дейност в предвечерието на Илинденското въстание. В Драмско предстоят важни дѣла. Идват в неговия район с своите чети Дѣдо Илиа Кърчовалията, Атанас Тешовалията, идва и Гоце, без когото

рѣдко става атентатът. Проектира се първо атентатът на голѣмия мост при Демир-Хисар. Един ден Дѣлчев се отдѣля от другарите си, облича се в село Кърчово като селянин и отива при многобройната турска охрана на моста. След нѣколко приятелски разговори с аскера, той оглежда моста и намира за невъзможен там всѣкакъв атентат. Врѣща се Дѣлчев и заедно с Гощанов и горните войводи се ухвѣтават за моста при Ангиста. Една тъмна нощ четите навляят право над кулата — пост, която пази моста и тунела. Съ един сполучлив маневър, читниците, начело с самите Дѣлчев и Гощанов, почват да дълбаят при голѣмата колона на моста и при тунела. Чули шума и тракането, турските войници, вмѣсто да открият огън, дхвѣт газеничето и замлѣкват в гробна тишина. Динамитът вече поставен, фитилите при моста и тунела сж нагласени да бждат подпалени едновременно. И в уречения момент свѣтва една малка свѣтлина и се чува глух грохот. Настъпва гробна тишина. Дѣлчев обаче е разочарован: той е с впечатление, че разрушението е слабо. И тогава сам се спуща от заслона при височинката и отива наново при моста който, за негово най-голѣмо възхищение, е само кул развалини. — без никаква колона. Тунелът сжщо не сществува. Успѣхът е пѣлен: атентатът е един от най-сполучливите в Македония. За това пък бива последван от страшна афера, арести, побоища и пр., което кара Гощанова да отmine с четата си към Сѣрско. Около това време Дѣлчев наново се преоблича като селянин и тръгва пеш за Солун, за да се види с идващия от заточение от Подрум-кале Даме Груев. Срещата става. Гоце се мжи да убѣди солунските атентатори да не бързат с атентатите. Ала тъкмо Гоце излиза из града за обратен път, в Солунския залив пламва параходът „Гвадалквивир“. Гоце бърза да настигне другарите си и през Сѣрес се направлява към с. Баница. Там се направлява и Дим. Гощанов с четата си. Ала едновременно с тях, с едно много скрито движение за сжщия фатален пункт се направлява с около 3,000 души аскери бинбашията Тефиков, родом от Пловдив, съученик на Гоце от Софийското военно училище. Сутринта на 21 април (ст. ст.) тъкмо що стига Гощанов с четата си, която върви заедно с четата на Мих. Чаков, почва се обсада на Баница. Видѣли псложението тежко, четите се измѣкват нагоре из селото, обаче тъкмо стигат крайната кжща, в двора ѝ, иззад един низък зид, виждат насочените цѣпи на турските маузери. Един от четата, току що застанал прав и стреля насрещу, леко се катурва върху челото си. Това е Дѣлчев. Малко зад него се чува гласа на Гощанов: „ох, ударен съм в ржката“. Докато се обрънат към него, другарите му го виждат повален от втори куршум. . .

Заедно с Гощанов падат в сражението четниците му Евстати Арнаутчето, Стефчо от Гърлис (Драмско) „Консулата“ от с. Волак

(Следва на стр. 9 долу)

Манедония по сръбски свидетелства

Разправията около народността на македонското население е нова. Тя датира едва от 70-те години на миналото столетие, или, по-точно от деня, в който се възстанови съгласието на българската църква (28 февруарий 1870 г.) Повдигнат е от сръбитъ, когато се убеждават окончателно, че се изплъзват от тяхните велико-сръбски домогвания българитъ въ турската империя от Дунава до Бъло море и от Морава, наричана от самитъ сърби Българска; до Черно море.

Осуетенъ по този начинъ планътъ на сръбитъ — да образуватъ най-голямата и най-мощната държава на Балканския полуостровъ, наследница на турскитъ европейски владения, — тѣ, въ прѣки племенната си и религиозна еднаквостъ съ насъ, тѣй настойчиво подчертавана по-рано, замислятъ насилъ да разширятъ държавнитъ си предѣли навътре въ българскитъ земи. Тогава заприказватъ тѣ за Поморавия като частъ отъ сръбското отечество, тогава замечтаватъ и за Македония. Но по отношение на последната, тѣхнитъ домогвания сж още предпазливи и опитни. Сръбитъ не се решаватъ да заговорятъ смѣло за нея, било отъ уважение къмъ истината, наложена на цѣлия свѣтъ отъ учени и авторитетни пжтешественици, било отъ свѣнъ предъ себе си. Обществената свѣстъ въ Сърбия още не бѣше се загубила. Намираха се дори тѣхни учени и политически деятели (Караджичъ, Новаковичъ, Руварацъ и др.) които смѣло изобличаваха проповѣдитъ на шовинистично настроенитъ си сънародници, като предсказваха, че ако не реагира сръбското общество срещу тая велико-сръбска мания на нѣколцина запалени глави така, както налага обективно схванатата истина, бждещето на Сърбия никога нѣма да бжде спокойно.

Берлинскитъ конгресъ, който придаде на сръбитъ Пиротъ, Враня и Бѣла-Паланка къмъ

(Драмско). Другъ единъ четникъ, Георги Савеклията, тежко раненъ и въ несвѣстъ, остава въ турски рѣце. Достойниятъ противникъ обаче проявява едно рѣдко качество на доблестъ: превързватъ му раната, осакѣстватъ го и го отнасятъ въ болницата въ Съресъ, дето го лѣкуватъ. Когато оздравява, той вече бива сжденъ и осжденъ на затворъ.

Гоцановъ бѣ заровенъ въ единъ гробъ съ Дѣлчевъ като сподѣлителъ на еднаква участъ, еднаква сжба.

И днесъ сръскитъ и драмскитъ хайдушки поляни си спомнятъ една нѣжна, мечтателна фигура, една чувствителна душа, въ която, обаче, имаше много бунтовенъ пламъкъ, изливанъ не еднажъ въ искрящи погледи, въ бурно краснорѣрие, въ темпераментна бунтовна проповѣдь. Тая душа носѣше най-чистия идеализмъ на родното чувство, толкова по-възвишенъ, колкото по-скромнъ бѣ той, който я носѣше.

И сѣкашъ само той можеше да почива едно до едно до най-големия македонски синъ — Гоце. Дѣлото на Дим. Гоцановъ наново възкрѣсва и ще буди свѣстъ въ младитъ поколения на цѣлокупния бълг. народъ.

Л. Томовъ

Нишъ и Лѣсковецъ, последнитъ два града придобитъ следъ дълги молби и заплашвания предъ руситъ въ Санъ-Стефано (но, да се забележи, придобити не по народности и исторически съображения, а отъ държавно-политически), раздражни още повече тѣхнитъ апетити за наши земи. Този успѣхъ не бѣше очакванъ и отъ князь Милана, който на предложението отъ конгреса, да се остави населението на тия области само да реши чрезъ плебисцитъ — подъ България ли или подъ Сърбия иска да остане, склони, но при условие, плебисцитътъ да се извърши не отъ международна комисия, а отъ сръбски власти и при сръбска окупация. Съ други думи, фактически той отхвърли плебисцита. Защо? Дали защото князь Миланъ освобождаваше сърби, както гласѣше прокламацията му при влизането на неговитъ войски въ Нишъ, или защото завоюваше българи? Отговорътъ е ясенъ.

Но, сдобили се сръбитъ съ едно Елдорадо, както нарича тази придобивка тѣхниятъ вестникъ „Народни гласник“, г. II, бр. 117, стр. 1 отъ 3—15 октомврий 1879 год., тѣ замечтаватъ за друго. Долината на Морава вече бѣше спечелена чрезъ дипломатическа игра и то твърде лесно, — може, значи, да подкрѣмятъ друга смѣла мечта у себе си: пжтя за Солунъ по долината на Вардаръ. Особени прѣчки не допускаха да срещнатъ — България бѣше още слаба и политически, и военно. Трѣбваше само да се чака удобенъ моментъ. И такъвъ скоро се удаде. Той бѣше съединението на дветъ Българи — Мизия съ Тракия или Източна Румелия, както я бѣха нарекли официално въ дипломатическитъ актове. На Милана не оставаше нищо друго, освенъ възъ основа на международнитъ договори, чиято светостъ трѣбва да бжде ненакърнима, да се яви въ името на европейското равновесие като ексекюторъ предъ България съ съизволенieto на великитъ сили. Надеждата му е била, да се добере до нѣкой български кжтъ — най-малко, Трънско и Брѣзничко — като награда за проявената си ревностъ да бжде вѣренъ стражъ на европейскитъ интереси. Но Сливница не само разруши неговитъ блѣнове, но тя сломи и цѣлата му кариера.

Презъ това време поутихватъ и сръбскитъ домогвания до Македония, ала за малко. Труднитъ, които българското княжество преживяваше отъ детронирането на Батемберга до стабилизирани положението на княжеската ни династия, събуждатъ отново надежди у сръбитъ, да се видятъ единъ денъ стопани на Вардара. Тогава започватъ и напиранията имъ къмъ македонскитъ земи, граничащи съ тѣхнитъ държавни предѣли. Но дълго време вълнитъ на шовинистичнитъ имъ напори се разбиватъ о здравата скала на българщината. Малкото успѣхи, добити съ тероръ и покупки, бѣха толкова незначителни, че тия успѣхи по-скоро мжеха да се смѣтнатъ като наша, отколкото сръбска печалба, защото най-убедително идѣха да докажатъ на безпристрастния чуждъ свѣтъ, че Македония е българска земя. Инакъ, сръбскитъ успѣхи не щѣха да се ограничатъ съ припечелване за сръбизма на отдѣлни единици, изхвърлена утайка отъ чистата българска срѣда. Но сръбитъ не можеха да не бждатъ доволни и отъ

това: въ себе си тѣ бѣха убедени, че печелятъ чуждо богатство, ако то и да нѣмаше прилична пазарна стойност. Че е така, достатъченъ доказъ е опозицията имъ на българитѣ, които въ желанието си да запазятъ коректни отношения съ сѣрбитѣ и да видятъ родната си Македония поне полуосвободена, излѣзоха съ формулата за нейната автономия. Сѣрбскитѣ политици и общественици отхвърлиха тая формула. Защо? Отъ боязнь македонскитѣ българи да не обявятъ следъ време съединението си съ България, както направиха тракийцитѣ презъ 1885 година. А тази боязнь не би съществувала у сѣрбитѣ, ако тѣ бѣха убедени, че македонскитѣ славяни, както обичатъ да ги наричатъ отъ редъ години насамъ, сж чисти, прави сѣрби. Сега за автономна Македония не говоримъ и ние. Тритѣ кръвопролитни войни и безбройнитѣ жертви, които дадохме за нея, не биха могли да задоволятъ и най апатично настроения къмъ роднитѣ идеали българинѣ, ако тя не пребжде като частъ отъ общата българска държава. Това би значило, осъществениятъ напълно български идеалъ да се обърне въ полусъщественъ. Сиречь, да върнемъ колелото на историята назадъ, за да живѣемъ още нови десетилѣтия подъ мжката на кървави кошмарни видения.

Въ унисонъ съ политическитѣ домогвания на сѣрбската държава вървѣха и теоретичнитѣ обосновки на сѣрбскитѣ учени, първо мѣсто между които заема покойниятъ вече професоръ Йованъ Цвиичъ. Този своеобразенъ ученъ — най авторитетниятъ, отъхраненъ въ началото на сегашния вѣкъ отъ кралство Сѣрбия — е мислилъ винаги така, както сж налагали политическитѣ моменти. За подкрепа на това твърдение, достатъчно е да си спомнимъ неговитѣ разнообразни теории и географически карти за Македония, създадени презъ Балканската и презъ Европейската война. Въ продължение на петъ години той ги мѣни най-малко петъ пѣти. Отначало Цвиичъ намираще сѣрби въ известни точки на спорната зона и то предимно въ Кумановско и въ Скопие, макаръ добре да знаеше, че понятието „спорна зона“ не значи земя, въ която живѣятъ сѣрби, а още по-малко означава земя, която сме готови да отстъпимъ на сѣрбитѣ. Когато избухна междусъюзническата война, той почна да вижда сѣрби и отвъдъ Струма. Тогава, именно, измѣни и наименованието на македонското население, което отъ българско стана на сѣрбско, после се повърна къмъ името македонско, като вложи своеобразно съдържание въ него, за да го нарече следъ това славянско, което би могло да бжде и българско, и сѣрбско, споредъ туй, къмъ коя отъ дветѣ държави ще бжде присъединено. И по тоя начинъ му нанесе кръвна обида. Македонецътъ безъ национално съзнание! Може ли другъ да измисли подобна нелипестъ, освенъ шовинистъ сѣрбинъ?

Въ книгата си „Поморавия по сѣрбски свидетелства“ азъ доказахъ съ цитати отъ сѣрбски автори, писали преди научната истина да бжде впрегната въ услуга на политиката, както е и сега въ Сѣрбия, че населението на цѣлата Моравска долина е българско. Като е тѣй, не може онова население отвъдъ тази областъ да бжде сѣрбско. Но освенъ това косвено доказателство, сѣрбската наука и публицистика криятъ и редица прѣки, които днешнитѣ учени отъ типа на Цвиича или

не знаятъ, или пѣкъ старателно ги криятъ. Ние ще наведемъ само нѣколко отъ тѣхъ, защото иначе изложението ни би станало безкрайно дълго. Хиляди не, а десетки хиляди сж доказателствата.

Впрочемъ, и тука да започнемъ отъ преди сто години, както направихме това и за поморавскитѣ градове Пиротъ и Враня.

Презъ 1826 година чешкиятъ етнографъ Шафарикъ пише: Славянитѣ въ цѣла Македония сами се наричатъ българи, никога сѣрби (Личнитѣ сношения на Шафарика съ българтѣ. Отъ д-ръ Ив. Д. Шишмановъ. Бѣлг. прегледъ, г. II. кн. 12, стр. 78).

Сѣрбскиятъ вестникъ „Сѣрбске народне новине“ отъ 6 априлъ 1844 г., като говори за участието на българитѣ въ грѣцката Завѣра, пише: „Текъ год. 1821 после греческе революцій появусе на еданпутъ гомиле бугарскій айдука у Македоніи и продру до Пелопонезъ“. А за възстанието отъ 1841 година казва: „Смртъ Султана Махмуда и пророчества, кое су се године 1840 по Турской преносила, проузроковала су велико движеніе у Бугарской, Румелии и Македоніи, у кратко свуда, гди Бугари живи“.

Сжщиятъ вестникъ въ една статия „Обшта географія европейске турске“, която следва въ десетъ броя (отъ бр. 33 до бр. 43) ни увѣрява въ бр. 39 отъ 18 май 1844 г., че „Теченіе Вардара... означава найзнаменатію долину горнѣ Македоніе. Овой предѣлъ сотимъ веће вниманіе заслужуе, што брегови, кое Вардаръ просеца, и народе дели; са северне стране, су стране сыречъ сами Бугари, а съ южно восточне понайвише грѣцы хотя су по варошима, као н. п. у Салоники, здраво Бугарима мешени“.

Въ бр. 41 отъ 25 май четемъ: „Ово е изображеніе землѣ за нѣну Исторію опредѣлително: Сѣрбиія се никадъ нѣ за дуже време съ южне стране разпространила, а Бугари су гомилама до Македоніе продирали. Србљи с' се едаредъ на южной страни горске предѣле освоили, али Бугари су се тамо поселили, и землю за свагда задржали“.

„Сѣрбске новине“, бр. 23 отъ 21 мартъ 1847 година пише: „Бугарска Ческій часопистъ „Квѣти“ у едномъ чланку, подъ надсловомъ „Народно воспитаніе кодъ Бугара“, говори слѣдуюће; . . . „А при свемъ томъ народъ бугарскогъ има до 4½ милліона и естъ найзнатнія часть жителя цѣлогъ турскогъ царства“.

Щомъ е до броя на българитѣ, нека сега да чуемъ едно чисто сѣрбско прзнание, помѣстено въ „Новине читалишта Београдскогъ“, г. I. бр. 13 отъ 28 мартъ сжщата година: „Бугарскій народъ у Турской има преко 4½ милліона душа, одъ прилике петъ пута толико, колико савъ народъ Сѣрбіе“.

Въ „Исторія народа сѣрбскогъ“, издадена отъ Димитрія Давидовића презъ 1848 г., има § 11 съ надсловъ: „Землѣ, у коиима Србљи сада пребываю, есу ове: (следватъ всички области, въ които живѣятъ сѣрби. На брой тѣ сж тринайсетъ, но между тѣхъ не е поставена Македония, макаръ да се говори за сѣрби и въ Русия, въ така наречената „нова Сѣрбия“). Пакъ въ сжщата история, на стр. 5 — 6, се казва, че Кирилъ и Методій бж били отъ Солунъ града, „кои е близу Бугарске“. Гра-

ниче земя, у кокма пребиваю Србли данасъ, есу: къ истоку Бугарска; къ югу Македония и часть мора адриатскогъ; къ западу море адриатскы; а къ северу Мачарска...

Отъ фотоснимките изъ споменатия по горе сръбски исторически трудъ, се вижда какъ въ него недвусмислено се заявява, че само преди 90 год. сръбскитъ етнографски граници сж свършвали до Македония.

„Сръбски Дневникъ“, най-видниятъ на времето си сръбски вестникъ, въ броя си отъ 4 юний 1858 година, като говори съ симпатия за българското събуждане въ Велесъ казва: „Неколко родолюбивихъ благороднихъ мужа посѣяше у своимъ суграѓанима оно божанствено чувство за просвѣтомъ и наукомъ, коихъ ние било у свой Бугарской одъ толико вѣкове, што е томе грчко свещенство стояло на пути, хотѣи држати бугарски народъ у оковима неизображености“.

Сжщиятъ вестникъ отъ 20 априль 1859 година пише: „Мелентіе, архиепископъ у Драги, слаже се добро са тамошнимъ бејовима да може болѣ угнѣтавати християне Бугаре. Башъ услѣдъ грчке пропаганде и злоупотрѣблєня грчкихъ владика буде се западни Бугари. Грци су хтѣли Бугаре у Македоніи погрчит и то средствомъ школа; то имъ е у нѣколко пошло за рукомъ, еръ су многе Бугаре доби́ли на свою страну. Али сада имаю Бугари ограду противъ погрчвания у своимъ училиштама, па и већъ починю грчке кнѣге палити, като што су Грци некаде спалѣвали бугарске. Притискаюћи народъ намѣраше га фанариотске владике, да отвори очи. — Много Бугари изъ Кукушке кренули су се у Цариградъ, да се туже на злоупотрѣблєня тамошнѣгъ грчкомъ владике; између осталого коре му хрчаво поведенѣ нѣгово“.

Сжщиятъ вестникъ отъ 13 мартъ 1860 г.: „Бугарска. Изъ Охрида града пишу 4 фебр. да е тамо већ догрдило Бугарима фанариотско правлѣние у церкви. Охридски Бугари купили су се и договорили су се, да ишту епископа Бугарина; ако би пакъ цариградска патрикана послала Грка фанариотскогъ, да га у Охридъ непусне, већъ да га прѣ каменѣмъ утуку“.

Тамъ, броятъ отъ 14 априль 1860 г.: „Изъ Солуна се явля, 10 марта, да е тамо стигло неко́лко бугарскихъ депутация, кое хоће сединѣнѣ са римскомъ црковомъ и да припознаду за црквену

главу папу. Ови Бугари изъ епархіе су серске дойранске, нигритске, касандриске и отъ другихъ мѣста“.

Пакъ тамъ, броятъ отъ 26 юний 1860 г.: Изъ Битоля (Толи-Монастира) извештенъ самъ, да су тамошни Бугари наумили основати читалище“.

Както вече казахъ, подобни извадки могатъ да се направятъ съ хиляди и хиляди. Тѣ, както се вижда и отъ цитиранитѣ, не само признаватъ българския характеръ на Македония, но подчертаватъ дебело и националното съзнание на македонския българинъ, който се бори срещу безбройни прѣчки и козни за просвѣтна, черковна и по-късно за политическа свобода. Но ето още единъ сръбски документъ, който още по-красноречиво опровергава теорията, че македонскитѣ славяни сж безъ култура и национално съзнание и, като тѣй, лесно биха могли да станатъ и българи, и сърби. Ако тогава — презъ 60-хъ години на миналия вѣкъ — тоя славянинъ е ималъ българско съзнание, бихме желали да знаемъ, какъ го е изгубилъ следъ половинъ вѣкъ, прекаранъ въ борби за просвѣта и за свобода.

„Сръбски дневникъ“, 12 юлий 1860 г.: „О прославяню празника св. Кирила и Методия по Бугарской долазе са свию страна гласова. У Габрову, Емдору, Панахуру, Сопоту, Велесу и многомъ другимъ већимъ градовима биле су светковине у славу и споменъ овихъ бугарскихъ просветителя и наудителя Ове светковине показу дубоко осећанѣ у Бугара справъ свое народности и тежню за просвѣтомъ; ове светковине отвориће путь срећи народной и остаће овогодишнии данъ св. Кирила и Метода, 11 май, на веки златнимъ словима у повесници бугарскогъ написанъ, еръ е већина бугарскихъ градова на тай данъ пренула и стресла са себе господарство фанариотско“.

„Иначе могао бихъ вамъ опетъ являти за злоупотрѣблѣня фанариотскихъ владика, кои докъ јошъ могу чупаю. Тако се туже изъ Битоля, Самоковъ, Охридъ и другихъ места на свое грчке владике. Нарочито у Охриду е владика на праву саблазан. Али не, ако Богъ да, и то проћи. Кюстендилци су наумили свога любезногъ Дионисию истерати за силну любовъ, кою е показао справъ нѣховихъ пара. Они купе печате на молбеницу, кою че збогъ нѣга у Стамболъ послати“.

На искрєния и безкористния — и малкото стига.

Стилианъ Чилингировъ

Есенни сълзи

Пакъ настѣпи мрачна есенъ,
оголяватъ дървесата,
вѣтрецъ носи тѣжна пѣсенъ,
що ранява намъ сърдцата

Нѣжно се листата ронятъ
и отлитатъ въ пѣтъ незнаенъ,
тѣ единъ следъ другъ се гонятъ,
прѣскатъ се въ свѣта безкраенъ

Майчино сърдце риде
въ скръбъ потѣва, сълзи лѣе,
својта рожба тя не знае
де се по свѣта пилѣе.

Тѣй листенца въ мрачна есенъ
се откъсватъ и отлитатъ
въ пѣтя свой съсъ тѣжна пѣсенъ
лутатъ се — навредъ се скитатъ

Кр. Илиевъ

Съобщения отъ Манедония

3. III, денът на освобождението на България, за пръв път е бил тържествено отпразнуван въ освободената част на Македония.

Въ Битоля следъ молебена въ катедралната църква „Св. Богородица“, началникът на дивизията г. полковникъ Боевъ е държалъ възторжена речъ предъ войсковата частъ, предъ родолюбивитъ организации и учащитъ се, а въ кино „Балканъ“ кметът на града г. Ил. Ненчевъ при препълненъ салонъ е говорилъ върху Санъ Стефанска България.

Въ Прилепъ на градския площадъ отслуженъ е билъ молебенъ отъ митрополитъ Филаретъ, който произнесълъ и подходяще слово. Следъ него областниятъ директоръ г. Хр. Гудовъ въ пламенна речъ е разгледалъ дѣлото на нашитъ освободители, кръстния път на българина и борбитъ, които България е водила за своето обединение, отдавайки почитъ на всички онѣзи, които сж допринесли за свободата на цѣлокупния бълг. народъ.

Апелът на г. Обл. д-ръ за сплотяване на всички национални сили, за да запазимъ свободата си и да развиемъ всичкитъ творчески сили за пълния възходъ на общото българско отечество, сж били посрещнати съ възторгъ отъ прилепчани.

150 души, взели участие въ войнитъ, сж били наградени съ съответни ордени.

Въ Гевгелий е станало небивало тържество въ присѣствието на цѣлия градъ и околнитъ села. Следъ молебена архиеп. намѣстникъ свеш. Лисичковъ е говорилъ за значението на освободителното дѣло, следъ което въ църковния дворъ нашитъ и германски войници и ученицитъ сж минали въ церемониаленъ маршъ предъ командира на войсковата частъ.

Въ читалищния салонъ се е състояло литературно утро, а въ салона на общината сж били чествувани заслужилитъ революционери Диньо Догановъ и Трайко Даскаловъ.

Вечерта ученици подъ ръководството на учителката К. Каркаликова отлично изнесли пиеската „любовъ къмъ родината“.

Въ всичкитъ градове и села на Македония, тъкмо така както въ цѣла България, денът на освобождението е далъ възможностъ на македонския българинъ да изрази по спонтаненъ начинъ своята любовъ, своята преданостъ къмъ майката отечество, да изрази всичката своя благодарностъ за грижитъ — мъдри и всестрани, които управницитъ на България влагатъ за издигването на новоосвободената страна въ културно и въ стопанско отношение, — въобще да ѝ дадатъ възможностъ да догони въ своето развитие съ 60 години напредналитъ центрове на стара България.

Пишатъ ни отъ Битоля. Д-ръ Александъръ Т. Цвѣтковъ, адвокатъ въ Плѣвенъ, братъ на прочулия се борецъ за свободата на поробенъ българинъ Параскевъ Цвѣтковъ, гимназиаленъ учителъ въ Битоля, падналъ убитъ като войвода заедно съ 17 членна чета при с. Могила (21 май 1903) въ знакъ на благодарностъ за указания му горещъ приемъ презъ време на поклонението му предъ братовия му гробъ е изпратилъ скъпъ даръ — 602 прочитни книги, отъ които 100 за ученицитъ въ

Могила, 460 за основнитъ уч-ща въ Битоля и 42 тома за библиотеката на смѣсената гимназия въ тоя градъ.

Кратки биографически бележки за загиналия прославенъ герой сж били прибавени къмъ всѣка книжка и съ това дарътъ става много по-цененъ — отъ тѣхъ ошастливенитъ отъ сѣдбата българчета ще могатъ да разбератъ колко скъпо, съ каква свещена кръвъ е изкупена тѣхната свобода и тѣ ще знаятъ да я ценятъ и съ сжщитъ жертви отъ външни и вътрешни врагове да бждатъ готови да я бранятъ.

Синъ на видно българско семейство изъ северна България, себепотеклиятъ се жрецъ — герой бѣ дошълъ въ най-западния край на българското отечество да слѣе кръвта си съ кръвта на наследницитъ на тѣзи, които въ последнитъ години на робството на Бузлуджа и Вола, на Шипка и Сливница изкупуваха свободитъ на общото отечество.

Единъ народъ, еднаква кръвъ, едни и сжщи идеали.

Въ с. Кривогашани, слушате ли, братя българи? — въ с. Кривогашани (Крушовско) на 22. II. учителкитъ отъ *земеделския курсъ* устроили вечеринка и изнесли пиесата „Земята е злато“. Селяни и селянки плачатъ отъ радостъ — кога тѣ сж предполагили, че такова велико шастие ще озари тѣхнитъ души! Сжщия денъ тукъ сж били поставени основитъ на *читалището*.

Така, 10 месеца следъ свободата само — земедел. курсъ, читалище, и училище, а при сръбска 25 год. властъ само псувни и . . . проклятия.

Чуждото си е чуждо! А сръбството не бѣше само чуждо, но душманско, сатанинско!

А въ с. Новаци, Битолско, устроена е безплатна ученическа трапезария за ученицитъ, чиито бащи цѣлъ 1/4 вѣкъ сж били системно обирани отъ сърбитъ, които най-после очистиха озлощастената страна. Въ с. Братиндолъ, въ предверието на Червената тена открито е вече основно училище. Чудятъ се братиндолци кога е била такава радостъ въ тѣхни кѣщи. И следъ 160 годишно сръбско владичество, ако не дай Боже би продължило, щѣха ли да видятъ тѣ подобно зачитане и тържество?

Въ Битолска областъ само за една есенъ сж залесени 500 декара и сж изразходвани 500,000 лв. за това Сърбитъ за 20 год. сж залесили всичко 650 декара, а миналата година сж изразходвали за сжщата цель едва 10,000 лв.

За укрепяване на порошката въ Битолско по 5 год. планъ се предвиждатъ 82,128,000 лв., а презъ настѣпващия работенъ сезонъ ще бждатъ направени 84 к. м. нови горски пѣтища, и ще се поправятъ 70 к. м. стари.

За подържане и строежъ на пѣтища въ Македония презъ текущата година сж предвидени 20,400,000 лв. разпределени по райони както следва — за Велешкото инженерство 3,550,000 лв., Вранското 1,210,000, въ Кумановско 7,100,000, Струмишко 2 мил. Щипско 2,240,000, Скопско 2,300,000 лв.

По случай 72 год. отъ учредяването на българска Екзархия въ катедралата „Св. Богородица“ въ Скопие е билъ отслуженъ молебенъ отъ архим. Стефанъ, който при препълненъ храмъ е говорилъ върху значението на Екзархията.

През последните месеци въ Скопско сж изпратени 11,500,000 кгр. храни, а въ Битолско 2 мил. кгр.

Въ започнатите желѣзопътни линии — Куманово — Гюешево и Кочани — Г. Джумая — сж работили 12,000 души работници. Много пътища и мостове, разрушени през воените събития, сж били поправени.

Прочистени сж 10,100,000 кгр. пшенично семе. Приготвени сж за посадване 40,000 овоцни дръвчета. Създават се условия за въвеждане нови култури, за засилване на лозарството и т. н.

Устройва се воден синдикатъ въ Кочани, а пристъпва се към отводяване на Скопското и Струмишко полета. Отъ взетите въ Скопие 54,068 кръвни проби се е указало, че 29,505 души сж боледували отъ малария.

Общината въ Битоля е открила вече 2 трапезарии, въ които се хранятъ 400 бедни семейства — едната въ подворието „св. Петка“, другата въ подворието „св. Никола“.

Млади творчески сили, пълни съ жаръ и ентузизъмъ, създаватъ и творятъ благоденствието на новоосвободената отъ злия духъ земя.

Владици и свещеници, учители и стопански деятели, лѣкари и агрономи, запретнали сж ржжави и денонощно зовятъ мили братя къмъ трудъ, къмъ свещенъ, организиранъ трудъ, за да създадатъ величието на общото отечество.

И резултатите сж очебийни. Не ще минатъ нито 5 год. и страната ще стане неузнаваема. — изъ пепелищата изхвърква вече вълшебниятъ фениксъ.

И прилепчани, будните отъ вѣкове дейци за народна самостоятелностъ, и тѣ разтворили сърдца и крачки и пхтатъ къмъ напгорнището, за да покажатъ предъ свѣта това, що въ нѣколко месечия само свободенъ животъ сж създали: 11 трапезарии, 26 вечерни училища, 4 дружества младежки червенъ кръстъ, 6 кооперации, 10 читалища, 14 задруги, 1 попул. банка, 9 народни университета, 20 утра и забави и всевъзможни други начинания целици превъзможването на единствено оставеното отъ сърбитѣ наследство — развращение и опетняване на младежта.

А ето какво съобщава директорътъ на девич гимназ въ Скопие г. Г. К. Киселиновъ въ своя една кореспонденция:

Въ Македония винаги е цвѣтѣло българското училище.

Робското тегло само разпалваше народността духъ. Българското училище и българските учители подготвиха въ Македония редъ будни поколения, които изнесоха на плещите си безпримѣрното въ историята Илинденско въстание, взеха участие въ Балканската и въ Междусъюзническата, и въ великата Европейска война.

Когато храбрите германски войски ни донесоха свободата тѣ, благодарение главно на българския учител и на българското училище, намѣриха кого да освободятъ и кой да посрещне съ открити обятия българските официални власти. Защото робията бѣше тежка, каквато Македония никога преди това не е познавала, при все че не е виждала и свободенъ животъ. Неприятелътъ бѣше жестокъ, безогледенъ, лукавъ, упражняваше безконтролна властъ. Не само че не можеше и дума да става за нѣкакво право, но не можеше да се позволи дори каквото и да е оплакване.

И при все това народътъ ни се запази непожтнатъ духовно и национално. И всичко това се дължи на училищното дѣло въ Македония, на нравствения похватъ на българския учител.

Веднага следъ освобождението и следъ пристигането на българските власти, българските учители въ Македония, разпилени по всички краища на бивша Югославия, се прибраха въ родната си земя, организираха се, преминаха опрѣснителенъ курсъ по роденъ книжовенъ езикъ и, подъ водачеството на официални български училищни власти, съ попълнени прѣсни и вещи сили отъ старите прѣдѣли на Царството, започнаха новата учебна година.

И за чудо, успѣ се още първата учебна година да бжде редовна — при всички тревоги и нередовности на военното време. Припомнямъ си, че сърбитѣ въ Македония следъ 1918 год. не можеха да иматъ редовна учебна година дори и следъ 4 — 5 год. на миръ и спокойствие. Още по-големо чудо е, че още презъ тази първа учебна година ние имаме въ Македония повече училища, ученици и учители, отколкото сърбитѣ следъ 25 години усилни напращения. Ето и нѣколко цифри: Презъ миналата учебна година сърбитѣ имаха въ границите на днешната Скопска областъ около 300 първоначални училища съ около 700 учители. Днесъ презъ първата учебна година българите иматъ повече отъ 500 първоначални училища съ повече отъ 900 първоначални учители; повече отъ 100 градски и селски прогимназии, 6 пълни гимназии и 5 гимназиални клонове.

Всѣки безпристрастенъ наблюдателъ ще забележи голѣмия подемъ на учебното дѣло въ Македония още презъ тази първа учебна година следъ освобождението: 82 села само въ Скопската областъ иматъ прогимназии, което до сега никога не е било, а при сърбитѣ нѣмаше да бжде и следъ 100 години.

Крушовчани за пръвъ пътъ следъ робството отпразднуваха деня на освобождението. По този случай въ Крушово, 10 часа пр. пл. въ църквата „Св. Богородица“, арх. намѣстникъ свещ. Иванъ Арсовъ въ съслужение на другите двама свещеници: Коста Шкодровъ и

3 мартъ въ гр. Крушово

Георги Биволчевъ отслужи панихидата за падналите български герои и тържественъ молебенъ за здравето на цѣлкупния свободенъ български народъ.

На панихидата и молебена взеха участие: Окол. управителъ г. Ник. Настевъ, всички шефове и чиновници отъ разните учреждения, учителите съ учениците си, родолюб. дружества „Илинденъ“ Мак. Одр. опълчение и д-во „Червенъ кръстъ“ — на чело съ председателите и знамената си и гражданството.

Следъ панахидата въ двора на църквата, където

бѣха заели мѣста: полицията, илинденци, опълченцитѣ, учащата се младежъ съ учителството и голѣмо множество народъ.

Околийскиятъ управителъ произнесе възторжено слово изпратено съ бурни ржкопл. и викове „ура“.

После, на чело съ портретитѣ на Т. В. Царѣтъ, Царицата и на Престолонаследника, дружественитѣ знамена, учителитѣ съ ученицитѣ си, бѣ образувано голѣмо шествие, което мина по главната улица „Ц. Борисъ“ и се спрѣ на площада предъ църквата „св. Никола“.

Тържеството завърши съ небивалъ ентузиазъмъ.

•

Илинденци — Скопани сж се сѣтили за знаме и мебелъ за канцеларията. Ето имената на дарителитѣ:

Петъръ А. Наунчевъ 2,000 л.; Димитъръ Настевъ 2,000 л.; Братя Калайджиеви 1,000 л.; Братя Рибареви 1,000 л.; Димитъръ Бояджиевъ 1,000 л.; Братя Димитриеви 500 л.; Ставре Йовчевъ 500 л.; Тръпчановъ и Ефтимовъ 400 л.; Никола Бошевъ 100 л.; Раде Рашановъ 250 л.; Панко Димитровъ 500 л.; Василъ Пупковъ 500 л.; Зафиръ Дрънковъ 100 л.; Антонъ Милошевъ 100 л.; Коце Радуловъ 600 л.; Л. Георгиевъ 100 л.; Текстилна индустрия „Вардаръ“ 1,000 л.; Бохосъ Ароисъянъ 1,000; Павле Васевъ 200 л.; Братя Читкушеви 250 л.; Синове братя Стоянови 250 л.; А. Коневъ 100 л.; Кочо Лукарговъ 200 л.; Коце Трайковъ 200 л.; Илия Перчинковъ 100 л.; Андрея Ангеловъ 100 л.; Михайло Гединовъ 100 л.; Димитрия Антоновъ 100 л.; Тома Боцевъ 100 л.; Стеванъ Фиджо 100 л.; Фирма „Меркуръ“ 100 л.; Теохаръ и Пана 100 л.; Д. Янчуловъ 100 л.; Ив. Боявливъ 100 л.; Тома Фиджо 100 л.; Тома Дранговъ 200 л.; Кирилъ Начовъ 100 л.; Тодоръ Петровъ 100 л.; Стефанъ Лазаровъ 100 л.; Коце Стояновъ 50 л.;

Панчо Кръстевъ 200 л.; Коце Цвѣтановъ 100 л.; Брако Кимовъ 100 л.; Петъръ Анчевъ 50 л.; Коце Миховъ 100 л.; Спиро Кюрановъ 100 л.; Трайче Мицовъ 50 л.; Тодоръ Димовъ 100 л.; Тодоръ Димитровъ 100 л.; Панче Велевъ 100 л.; Ангелъ Саздовъ 100 л.; Петъръ Зайковъ 100 л.; Георги Шапчевъ 200 л.; Георги Христовъ 150 л.; Иванъ Гергиевъ 100 л.; Тодоръ Зографски 100 л.; Тома Цвѣтановъ 50 л.; Благой Недѣлковъ 100 л.; Бр. Наумовъ 100 л.; Димитъръ Давидовъ 100 л.; Велко Петрушевъ 100 л.; Вангелъ Костовъ 500 л.; Марко Траяновъ 100 л.; Кирилъ Тръчепковъ 100 л.; Алексо Скаловъ 150 л.; Парна Пивоварна фабрика 600 л.; Иванъ Серафимовъ 100 л.; Вестникъ „Цѣлокупна България“ 100 л.; Димче Велковъ Вучидоловъ 100 л.; Братя Панко Здравеви 200 л.; Стефанъ П. Карадолама 100 л.; Стефанъ Бачовъ 20 л.;

•

Председателътъ на Илинденското дружество въ Кочани, следъ падането на Сингапуръ, е поздравилъ телеграфически японския посланикъ въ София.

На тоя поздравъ полученъ е следния отговоръ:
София 16. II. 1942 г.

Г-нъ Тодоръ Нишандажиевъ,
председателъ на
Илинденското дружество
Кочани

Уважаеми Господине,

Дълбоко трогнати отъ съчувствената Ви телеграма, молиме да предадете нашитѣ най-дълбоки благодарности на илинденци за добритѣ имъ къмъ насъ чувства.

Съ сърдеченъ поздравъ:
Козо Изуми
секретаръ на легацията

Никола Атанасовъ попъ Стефановъ

Отъ Охридъ, роденъ 23. II. 1884 г. свършилъ бълг. основно училище въ Охридъ и III-и кл. ромънска гимназия въ Букурещъ. Презъ май 1902 г. билъ настаненъ на работа въ гр. Турну-Магурелъ, а къмъ Великденъ 1903 г. дошълъ въ София; тамъ се причислилъ въ четата на Сотиръ Атанасовъ отъ ротата на поручикъ

Никола Ат. п. Стефановъ

Ганчевъ отъ Вратца. Презъ юний четитѣ навлѣзли въ Македония при „Деве-баиръ“ но при мѣстността „Китката“ водили упорито сражение, дето падналъ убитъ единъ и другъ раненъ четници. Въ това сражение взели участие и четитѣ на Ковачевъ, Мурджевъ, Ат. Бабата и др. Четитѣ бидоха принудени да се върнатъ на бълг.

територия, та при мѣстността „Караманица“, „Горна ливада“, близу сърб. граница, се опитали да навлѣзатъ пакъ въ Македония, но и тамъ срѣщнали силна съпротива, та прибѣгнали на сръбска територия, и при мѣстн. „железна мина“ полигравско, минали на бълг. територия дето четитѣ бидоха обезоружени отъ бълг. власти, и докарани въ София, били прекарани предъ чуждестраннитѣ посолства за да се види че официална България, нѣма неприятелски намѣрения спрямо Турция.

Презъ октомврий 1904 г. Никола се причислилъ въ четата на Лука Ивановъ за Воденско, дѣто стигнали презъ м. Декемврий. На 9. III. 1905. четата е имала сражение при с. Жерави, Воденско; Сражението е траяло цѣлия день; убити били двама четника и 3 селяни — куриери, а ранени били двама четници: Данчо и Гушо. Селото биде опожарено.

Презъ априлъ четата е имала сражение съ грѣцката чета на капитанъ Козосъ при Монастира Св. Иванъ Продрому. Презъ юлий 1905 г. четата се завърнала въ България а презъ октомврий пакъ навлѣзла въ Македония, пакъ въ Воденско. Презъ май 1906 г. войводата Лука Ивановъ биде убитъ отъ грѣцитѣ при „Гърцко-село“; тогава Никола билъ отишълъ при войводата дѣдо Наце. Презъ юний Никола се завърналъ въ България дѣто се настанилъ на работа като готвачъ.

Презъ Балк. война 1912 г. Никола билъ причисленъ въ партиз. отрядъ на Христо Цвѣтковъ а въ края на августъ минали границата при „Църната скала“.

При „Конопица“ до с. Бауле, Кавадарско, на 7. X. 912 г. имала сражение съ тур. башибозукъ, гдето Ни-

кола бил ранен въ лъвото рамо и въ главата; убити били Иванъ Буфчето, Григоръ Лещаровъ отъ Охридъ, Васко Крушевчето, и единъ селянинъ — куриеръ.

Следъ това Никола влѣзналъ въ партиз. отрядъ на Кр. Шакерчето отъ Прилепъ и Методи Стойчевъ отъ Крушово. Като стигнали въ Крушово, отдѣлилъ се Никола и тръгналъ за Охридъ; въ с. Сопотница, Демиръ-Хисаръ, намѣрилъ Петъръ Чаулевъ съ 3 четници, па заедно на 12. XI. влѣзли въ Охридъ, дето той отворилъ хогелъ при „чинара“ и добре го разработилъ.

После изгонването на албанцитѣ отъ Охридъ, септемврий 1913 г. Никола билъ арестуванъ отъ сръбско

власти и откаранъ въ Битолския затворъ гдето лежалъ 4 месеци; съ това той претърпѣлъ голѣма материална загуба. Презъ 1914 г. той побѣгналъ въ Деде-Агачъ; презъ 1915. тамъ биде мобилизиранъ въ 59-и пех. полкъ до края на 1916 г. а презъ 1917 год. въ 60-и п. полкъ, 10-а рота, 1-и взводъ; разболѣлъ се, билъ изпратенъ на лѣкуване, и билъ освободенъ като неспособенъ.

Никола сега е вдовецъ съ едно детенце отъ 5 години. Материално е крайно беденъ, страда и за хлѣбъ. Ето портрета му отъ 1939 г.

29. X. 1941 г.

Сведенията събралъ: Т. Арсовъ
бившъ войвода отъ Охридъ.

Положението

Следъ бързитѣ, наистина свѣткавични японски действия въ областта на Холандска Индия, които завършиха съ завземането на важни, отъ стратегическо гледище, морски неприятелски бази и на цени, отъ стопанско гледище територии, настъпи единъ периодъ на относително спокойствие по водитѣ и по брѣговетѣ на моретата между Китай и Австралия. Това бѣ за японцитѣ необходима пауза, за да си поематъ дъхъ стремително действащите тѣхни войски и за да се подготвятъ условията за предприемане на нови нападения отъ широкъ мащабъ въ една или въ друга посока.

Презъ този краткъ периодъ на относителенъ застой естествено бѣ и англичанитѣ, и американцитѣ да побързатъ да стегнатъ редицитѣ си, да засилятъ останалитѣ имъ още по ония позиции сили и да се подготвятъ, ако не за нападение, поне за отбрана. Действително, тѣ сж взели нѣкои мѣрки въ тая посока: въ Австралия сж изпратени напоследъкъ американски самолети и летци, орждия и други снаряжения, както и известенъ брой сухопътни войски. Въ Австралия премѣсти главната си квартира и отличилиятъ се въ съпротивителнитѣ американски сражения въ Филипинскитѣ острови генералъ Макартъръ, на когото сега възлагатъ надежди и англичани, и американци, и австралийци да може да организира една ефикасна отбрана срещу евентуална японска офанзива въ Австралия.

Австралия, както се знае, е доминионъ на Великобритания и би се следвало тя именно да поеме грижата за нейната защита. Англия, обаче, оставя тая грижа на Съединенитѣ Американски Щати, които сж по-близо и които още нѣматъ толкова много и на толкова раздалечени мѣста свои територии, бази и пѣтища за защитаване, както ги има въ Англия.

Правителството на Австралия вече съ нѣколко свои постѣпки показва, че въ тая война то смѣта за по-практично да преговаря, по въпроси свързани съ сигурността на страната си, по-скоро съ Вашингтонъ отколкото съ Лондонъ. Това може да е донѣкъде предвидено въ англо-американскитѣ спогодби за задружни действия въ войната, но и така да е, то е знаменателно указание за отслабване на английската сила, която държеше до сега доста здраво привързани къмъ Лондонъ английскитѣ доминиони и територии.

Когато наближи опасността до самитѣ порти на Австралия, тамошното население и управлението на тая страна започнаха да мислятъ повече и съ по-голѣма загриженостъ за собствената си участъ, отколкото за общитѣ интереси на британското общежитие. Тия интереси може би сж диктували, отъ гледище на общата стратегия, австралийскитѣ войски въ Африка и по други мѣста да продължаватъ да бждатъ използвани и занаяпредъ тамъ, дето сж били до сега, английското правителство, обаче,

ще да е преценило, че едно по-нататъшно задържане на австралийскитѣ части по извънавстралийски територии може да има за последица едно отдѣляне на Австралия отъ общия британски фронтъ, затова е решило да освободи австралийскитѣ войски и да ги изпрати въ отечеството имъ.

Самото това обстоятелство вече говори за една значителна слабостъ на английския фронтъ, главно на английския мораленъ фронтъ срещу силитѣ на Осъта. И това собствено е по-важно отъ всѣкакви гадания и предвиждания, за това, дали Австралия следъ войната ще продължава да участвува въ британското общежитие, или ще подири пътъ за по-голѣмо сближение или дори за влизане въ политическата орбита на Съединенитѣ Американски Щати.

Лондонъ сигурно добре разбира какво значи Австралия да търси по-скоро американската, а не толкова английската помощъ, но нѣма какво да прави, не може, изглежда, да поправи това положение, тъй като японската опасностъ сега е надвиснала еднакво застрашително, а може би и по-застрашително, надъ британска Индия, където по географски и редъ други причини помощъ трѣбва да даде Англия, а не Америка.

Разбира се, тукъ може би не е въпросъ за особена нѣкаква военна помощъ, за подкрепа съ войски отъ самата Англия — такива войски Лондонъ не може да изпраща, не иска да изпраща въ по-значителни количества много надалече отъ Метрополията, — а е въпросъ за полагане на голѣми грижи, за заангажирване почти на цѣлото внимание на Англия въ вземане на мѣрки за спасяване на Индия.

Докато японскитѣ войски се разправятъ още съ преодоляване на съпротивата въ Бирмания и докато тѣ все още сж въ периода на подготовката за една прѣка и отъ по-голѣмъ мащабъ военна акция срещу Индия, Англия гледа да не пропусне нищо, което би могло да допринесе за оказване на решителна съпротива въ самата Индия и за предотвратяване на евентуално откъсване на Индия отъ английската система.

Това е една извънредно важна за англичанитѣ задача, която е въ сжщото време и не по-малко деликатна и мъчна за изпълнение. Зашто, ако едно японско нахлуване въ Австралия би затруднило твърде много морскитѣ връзки между Америка и източнитѣ африкански брѣгове и важнитѣ военни пристанища — Суезъ, Аденъ и Басра — и би лишило британскитѣ сили отъ значителенъ брой добри австралийски бойци, едно загубване на Индия би довело японцитѣ до самитѣ тия три пристанища; би запушило тамъ пѣтищата за съобщаване и продоволствие на войскитѣ на Англия въ Срѣдния изтокъ и на болшевишкитѣ войски; би стегнало въ германо-японски клещи централната и жизнена английска позиция, въ

Срѣдния изтокъ, а и би лишило Англия отъ баснословнитѣ богатства на Индия и отъ грамаднитѣ резерви въ хора, които биха били добро „пушечно месо“ за каузата на английската демокрация. Освенъ това, едно изгубване на Индия би повлѣкло изгубване и на Китай и би имало съвсемъ неочаквани отражения и въ Съветска Русия.

Въ Африка, следъ бързата и блѣстяща контраофанзива на германскитѣ и италиански дивизии подъ командата на генералъ Ромелъ, настѣпи сѣщо така застой въ военнитѣ действия и това даде възможностъ и тамъ противникитѣ да си поематъ дѣхъ, да се подготвятъ за нови и сигурно по-стихийни удари.

Само на източния фронтъ, въ Русия не сж престанали ожесточенитѣ сражения между гиганскитѣ армии на Германия и на СССР.

Облагоприятствувани отъ изключително суровата и дълготрайна тазгодишна зима, болшевикитѣ, които понасятъ сравнително по-леко студовѣтѣ, отличаващи обикновено рускитѣ зими, отколкото германскитѣ войници, проявиха голѣма настойчивостъ и развиха почти безъ прекъсване нападателни действия, безъ огледъ на жертвитѣ въ хора и въ бойни материали, очевидно съ целъ да разклатятъ и ако може да разнебитятъ германската зимна отбранителна линия и по тоя начинъ да си обезпечатъ изгодни позиции и изобщо условия за посрещане съ голѣма сигурностъ на удара, който Германия оповести че готви тая пролѣтъ на изтокъ.

До тоя часъ всички болшевишки опити въ тая посока се оказаха безуспѣшни, въпрѣки нанасянитѣ загуби на геройски устояващата срещу тѣхъ германска армия, които загуби, по всичко се вижда, сж несравнено по-малки отъ тия, които даватъ болшевикитѣ.

И по отношение на тоя фронтъ, при все че той остана презъ всичкото време на тая война деенъ и кипящъ, може да се каже че сега се извършватъ голѣми приготовления за предстоящи голѣми сраждения, които може би ще взематъ невиджани до сега размѣри и ще се водятъ съ воля за постигане на радикални стратегически решения. И това се отнася по-скоро до германцитѣ, отколкото до болшевицитѣ, тъй като германцитѣ тамъ сж въ отбрана, която вършатъ съ много по-малки отъ болшевишкитѣ сили.

Кѣде ще бѣде нанесенъ германскитѣ ударъ — това е все още тайна на германското главно командуване, която напразно противната страна се мъчи чрезъ разни срѣдства и похвати да разбере.

Английската тактика на отстъпления все още може да има нѣкакви шансове за успѣхъ само дотогава, докато на страната на Англия има хора, които да се жертвуватъ, да се биятъ по фронтоветѣ, да даватъ живота си за английската или по право сега — за англо-американската кауза. Води ли се война, не е достатъчно да се лжкатушишъ, да проповѣдвашъ, да обещавашъ, да отстъпвашъ. Трѣбва да застанешъ съ гърди срещу неприятеля и да се опиташъ съ ударъ да го повалишъ.

До сега Англия бѣ успѣла да увлѣче следъ себе си въ тая борба доста народи, които се биха вмѣсто нея съ силитѣ отъ осята: Полша, Франция, Белгия, Холандия, Норвегия, Финландия, Югославия, Гърция и най-сетне Съветска Русия — всички изтеглиха мечъ срещу Германия по английско внушение. Отъ всички тия английски военни съюзници, които се биха до падане вмѣсто англичанитѣ, само Съветска Русия още стои и продължава сраженията, като дава — тя вече последна — още възможностъ на Англия да стои на страна отъ огъня на боя и да очаква, безъ сама да дава жертви, часа на германското изтощение.

Но и тази последна английска жертва — СССР —

вече дава напоследѣтъ все по-ясно да се разбере отъ управникитѣ въ Лондонъ, че схваща добре недостойното ужъ съюзническо английско поведение и че тази игра не може повече да продължава. Съветскитѣ посланикъ въ Вашингтонъ, г. Литвиновъ, и съветскитѣ посланикъ въ Лондонъ, г. Майски, най-недвусмислено и категорично заявиха въ публични речи, че войната срещу Германия може да се очаква да бѣде спечелена не като се оставятъ единички рускитѣ войки да носятъ товара на тая война, а като се откриятъ отъ англичанитѣ нови фронтове, дето да се водятъ истински боеве съ голѣми войскови контингенти. А Майски неотдавна заяви въ една своя речъ въ Лондонъ, че дори и това не ще е достатъчно, а че трѣбва англичанитѣ главно да минатъ навсѣкѣде отъ положение на отбрана въ положение на офанзива и то не да чакатъ да направятъ това презъ 1943 година, а още презъ тая година, защото — споредъ Майски — пропусне ли се да направи това презъ 1942 година, ще бѣде сетне късно и може би вече неправимо.

Тия знаменателни изявления на Майски наистина свидетелствуватъ за голѣмата умора и наближаването на силитѣ на СССР за борба до крайния предѣлъ на издържливостъ, но въ сѣщото време говорятъ и за съзнанието, което изглежда да прониква всрѣдъ съветскитѣ управници за намѣрението на Англия да използва Съветска Русия за маша за вадене на кестенитѣ отъ огъня въ полза на англичанитѣ.

Отъ тия речи на съветскитѣ представители може да се заключи, че спойката между Англия и СССР е слаба и че вече по нея се очертаватъ пукнатини.

Ще се вслушатъ ли англичанитѣ въ гласа на Москва и ако се вслушатъ — ще могатъ ли да изпълнятъ болшевишкото желание — да минатъ въ сериозна офанзива срещу Германия — това е въпросъ, който заслужава да задържи вниманието на обществото.

Напоследѣтъ англичанитѣ направиха два малки, съвсемъ малки опита за десантъ на брѣга на завзетата отъ германцитѣ Франция. При първия опитъ тѣ направиха съ много малки части единъ видъ пробно слизание на брѣга, безъ да нанесатъ нѣкакви повреди отъ военно естество на противника си. При втория опитъ, извършенъ съ малко повече, но все пакъ сами по себе си, незначителни сили, тѣ срещнаха будната германска стража при устието на р. Лоара и само въ разстояние на нѣколко часа опититѣ имъ бѣ ликвидирани съ загуби за англичанитѣ.

Отъ Лондонъ, вижда се, придаватъ значение на тия незначителни действия като на доказателство, че Англия вече е започнала нападателнитѣ действия въ тила на Германиа, за които бѣ отправенъ позивъ отъ Москва. По всичко, обаче, личи, че това сж отдѣлни акции за създаване на впечатление като да сж прелюдия на нѣщо широко замислено, и че тѣ ще си останатъ изолирани епизоди, свидетелствуващи само за манталитета на английскитѣ управници, оставащъ непромѣненъ, що се отнася до задълженията на Англия сама да дава кръвенъ данѣкъ за каузата, въ името на която е влѣзла въ война, дори и въ тия така тежки за нея моменти, каквито сега преживѣва.

Има една нашенска иронична дума: „Измрете, братя, да се освободимъ“. Въ случая съ Англия може да се каже, че и тя следва тази „мѣдростъ“ — нека други да измиратъ за нея, та тя да се освободи отъ бедитѣ.

Въ Москва като че се забелязва такъвъ скептицизмъ по отношение на английската готовностъ за общи и равни поне жертви.

Предстоящитѣ пролѣтни офанзивни действия могатъ, между другото, да докаратъ развития и въ тая посока.

КООПЕРАТИВНА ЦЕНТРАЛА „НАПРЕДЪ“ — СОФИЯ

магазинъ на едро и съюзъ на потребителнитѣ кооперации въ България

СОФИЯ, УЛ. ВЕСЛЕЦЪ, 2

ТЕЛЕФОНИ № № 2-23-37, 2-23-38, 2-23-39

Въ края на 1940 год. централата и обединенитѣ при нея 69 кооперации иматъ:

Членове индивидуални	87,938 броя
Складове и магазини	500 броя
Собствени срѣдства	120,384,410 лева
Влогове	220,444,116 лева
Оборотни срѣдства	698,167,271 лева
Продадени стоки презъ 1940 г.	1,440,704,505 лева
Изплатенъ дивидентъ на консуматоритѣ отъ 1923 г. до днесъ	43,460,147 лева

ИМА СОБСТВЕНИ ПРОИЗВОДСТВА НА:

ЗАХАРЪ, БРАШНО, ОРИЗЪ, ГРИЗЪ, КОНСЕРВИ, РИБИ,
ЗЕЛЕНЧУЦИ И МЛЪЧНИ ПРОДУКТИ

КООПЕРАТИВНА ЦЕНТРАЛА „НАПРЕДЪ“

е едно отъ най-големитѣ и крепки търговско-
стопански предприятия въ страната

ВАЖНО!

Най-новиятъ, най-пълниятъ, най-краткиятъ, и най-евтиния

ЛИХВЕНИКЪ

отъ Мих. П. Еневъ — началникъ бюро при Управлението на
Б. З. К. банка, излъзе отъ печатъ.

До сега ЛИХВЕНИКА е одобренъ отъ:

1. Комисия при Б. З. К. Банка.
2. Съюзъ на народнитѣ кооперативни банки съ окр. № 26/18. З. 942
3. Съюза на популярнитѣ банки съ окр. № 3147/16 отъ 7. З. 942.
4. Общия съюзъ на бълг. земедел. кооперации съ писмо № 798 отъ 17.3.42

Цена — подвързанъ 250 лв.; съ наложенъ платежъ 256 лв. На настоятели и книжари се прави 10% отстъпка при поръчка отъ 5 лихвеници нагоре.

Лихвеницитѣ се доставятъ и отъ книжарница Хр. Неновъ, ул. Графъ Игнатиевъ № 5.

Сумитѣ се изпращатъ съ чекова смѣтка 1536 на Кънчо Петруновъ, ул. Воловъ № 13, София.

Окръжни на ръководното тяло на Илинденската организация

Окръжно № 359/14. IV. 1942 г.

Ръководното тяло на Илинденската Организация имайки предвид живоинтересуващия насъ въпросъ по оземляване и настаняване на заслужили за родината Илинденци нарежда за навременно и точно изпълнение на следното:

1) Снабдете се съ Държавен вестникъ брой № 69 отъ 30 мартъ проучете внимателно наредбата на Министерския съветъ за незаконно взетитъ отъ бившата сръбска власт земи въ Македония и за оземляване и снабдяването съ сгради, дворни мѣста и др. на Илинденци и пр.

2) Въ срокъ отъ 10 дни да пригответе на пишуща машина списъци въ 4 еднообразни екземпляра за всички заслужили действителни членове на Организацията, а сжщо и отдѣленъ списъкъ на всички вдовици и сираци на загинали въ бой, затворъ или заточение, съгласно образеца, който Ви се изпрати съ окръжно № 144. Ще бждете внимателни и осторожни, щото нито едно семейство на загинали борци да не бжде изоставено.

Къмъ списъцитъ прибавете още една графа и въ тая графа срещу всѣко име ще посочите какво иска — ливада, лозе, кжща и пр.

Два екземпляра отъ тъй изготвенитъ списъци, ще пратите намъ, и единъ ще представите на надлежната мѣстна власт натоварена съ оземляването и пр.

Сжщо ще сторятъ и дружествата отъ старитъ предѣли на царството, ако има желающи отъ тѣхнитъ членове за оземляване въ новитъ предѣли, а сжщо и за пенсии.

3) Значки, лични карти и ликоветъ на Даме Груевъ, Гоце Дѣлчевъ, Пере Тошевъ и Хр. Матовъ сж на складъ въ Организацията, направете незабавно поръчки. Значки и лични карти ще издавате само на действителни членове.

4) Всички дружества да се съобразятъ съ чл. 46 отъ устава. Ония отъ тѣхъ, които не внесатъ въ касата на Организацията 40% отъ общия имъ приходъ и които не се издѣлжатъ за всички продадени отъ тѣхъ материали ще се считатъ нередовни и не ще се допуснатъ делегатитъ имъ да взематъ участие въ конгреса.

Съ братски поздравъ

Председателъ: (п) Л. Томовъ

Секретаръ: (п) В. Трифоновъ

Окръжно № 360/14. IV. 1942 г.

На 5 май 1903 год. с. Баница, Серска околия, вражески куршумъ прониза сърдцето, което туптѣше за Македония, падна великиятъ българинъ Гоце Дѣлчевъ отъ гр. Кукушъ, апостолъ за свободата на Македония.

По случай 39 год. отъ смъртта му, нареждаме следното: — на 3 май, следъ бо-

жествената литургия, да се отслужи панахида, а тамъ дето е възможно и утро съ сказка, радиосказка за живота и дейността на апостола.

За да стане по-тържествено отпразнуването на тая дата влѣзте въ сношение съ властитъ и родолюбивитъ организации.

Съ братски поздравъ:

Председателъ: (п) Л. Томовъ

Секретаръ: (п) В. Трифоновъ